Масса а мехкашкара пролетареш, в1ашаг1кхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Г1алг1ай обкома, Нохч-Г1алг1ай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган | («СВЕТ») | Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

№ 22 (4467). | ЕРА, 18 февраль 1971 шу. | Мах. 2 кап. | Газета арадувл 1923 шера денз

РСФСР КОЛХОЗАШТА, СОВХОЗАШТА, ЮРТА БОАХАМА КХЫЧА ПРЕДПРИЯТЕШТЕН ОРГАНИЗАЦЕШТЕН СССР ОРДЕНАШ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

Юртбоахама производство дег1аккхувлача а лаьттанцарен хьайбашкарен йоаха продукташ паччахьалкхенга йоккхара пхе шера плаи кхоачангъечен дакъа толамаш бахьан доли

Къахьегама Ц1еча Байрахха орден лойла Нохч-Г1алг1ай АССР Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ,

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.

ЛЕНИНСКИ НАЬНЪАГ1А

Сахкан, «Правда» т1а кепатехи арабаьнна «1971 — 1975 шерашка СССР халкъа боахам дег1абоалабара пхе шера планех йолча КПСС XXIV-ча съезда Директивай проекте хьакъехьара» КПСС ЦК совам. КПСС ЦК-ас къоабалъаь проект газеташ т1а кепатеха я. Из юепа лаьрх1ад партийни организацешка, къахьегамхой собранешка, кепайоазон т1а.

КПСС XXIV-ча съезда Директивай проект — 1аламате боккхача политически пачхалкхаллени лоарх1амера документ. Советски экономикана к1оаргга 1илман анализ яра, из дег1аахара х1анара боарам 1илма - технически прогресса карег1даьннарашки тергалдара ларда т1а кийчдаь из вай мехка халкъа боахам д1ехо ч1оаг1аг1а айбара, советски халкъа вахара боарам лакхбара шерра программа я. Цу т1а къаьгга хьахьоех советски халкъа овлангара хьаштаи хьаллоашии из коммунизм хьалъяра новкъа г1олла цхьан рубежагара вокх рубежага б1убенна кхувла. ши йолча вай парте ленински генеральни никъ чаккхбоалаш хилар.

Д1аяхача барх1аг1ча пятилеткина шерашка вай Даьхен къахьегамхоша парте кулгалца кердадоккхий толамаш лаьхад халкъа боахама дерригa доакъош дег1аккхувлача, социальни декхараш кхачачашдеча, советски наьха вахара материальни культурни боарам лакхбеча. КПСС XXIII-ча съезда Директиваш лоарх1амег1арча экономически социальни хьоккамашта толаме кхочашъяь. Цу юкъа СССР халкъа боахам лаккхача темпаст1ен хьалхаг1а д1аяхача пятилеткерчул эффективнег1ен дег1аихаб. Дикка сихъеннай бахача наьха вахара боарам лакхбалара темпаш. Ч1оаг1ъеннай советски общества морально - политически цхьоаг1о, СССР халкъий вошал. Коммунистически партенен цун ленински Центральни Комитетах гонахье уж нотадалар. Д1ахо дег1ъенай социалистически демократи. Ч1оаг1ъенна мехка оборонни ниъ. Кхы а дукхаг1а ч1оаг1ъенна дуьнен халкъашта юкъерча арснера Советски Союза позицеши авторитети.

КПСС XXIV-ча съезда Директивай проекта т1а белгалдаьхад моах экономически дег1аахара керттера лостамаш, кердача пятилетка перспективни декхараш. Уж декхараш белгала 1алаьмате доккхий да. Советски общество коммунизм хьалъяра новкъа г1олла д1ахо д1ахьадхашкахьа ухача, цун материально - технически база хьалъеча, мехка экономически оборонни низ ч1оаг1беча этап хургьи иислаг1а пхе шера плен. «ПЯТИЛЕТКА КЕРТТЕРА ДЕКХАР СЕНАХ ЛАТТ АЬЛЧА, ИЗ ЛАТТ, — БЕЛГАЛДОАККХ КПСС ЦК ПРОЕКТА Т1А, — СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ПРОИЗВОДСТВО ЛАККХАЧА ТЕМПАШЦА ДЕГ1АККХУВЛАРА, ЦУН ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЛАККХЪЯРА, 1ИЛМА - ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕССА, КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ЛАКХЪЕЛГА СИХДАРА ЛАРДА Т1А ХАЛКЪА ВАХАРА МАТЕРИАЛЬНИИ КУЛЬТУРНИИ БОАРАМ ДИККА АЙБЕЛГА 1АЛАШДАРАХ».

Кердача пятилетка керттера декхараш теркал а дем, парте оттаду: социальни мероприятеш шерра программа чаккхйоаккхилга; 1илма - технически прогресса темпаш сихъелгеи б1арча ца1 йола технически политика чакхьиккхар 1алашаелгеи; лераарен прикладной 1илман тохкамаш ма могга дег1аккхувлилга а царех хьакхинарш сихаг1а халкъа боахама юкъеккхувлилга а; социалистически мехкашца цхьана леладу г1уллакхаш дерриг1а дег1аккхувлилга, дуьнен социализма система ч1оаг1ъяра ма могга новкъостал деча.

Эттара ч1оаг1аг1а лоарх1ам бу парте мехка экономически оаш ч1оаг1бара. Кердача пхе шера промышленноста керттера декхар селах латт аьлча, из латт, социалистически экономика дег1аахара индустриальни база шеръярани эргайоахаш тоаярехи, Общественни производство, къаьстта а юрта боахаме, яйген кхачани промышленность айара лаккха темпаш йоаг1-йоаг1ача тайнаре дег1аккхувлилга 1алашда, халкъа боахама дерригача доакъой эффективность дикка айе лаьрх1ад. Къаман доход пхе шера 37—40 процент лаккхургья, цунах 80 процентал к1оаргаг1а йоалар къахьегама овсарле лаккхъяра четан дукхаг1а йоаккхаргья.

Индустре дерриг доакъош дег1адоаладеага айха дувзаденнйт советски халкъа вахара эша х1амаш дизаг1а кхоачандара хьаштамиа. Халкъо леладу товарий хьадеш йола промышленность сихаг1а дег1аккхувлен яо а х1аьта цига бедаро а машинаша а уж арахецача доала дакъа доаг1аг1а ц1алийтеи оттаду. Промышленна продукци пхе шера 42—46 процент дукхаг1а хьае езаш а пхе шера, цу дакъе уж арахецаш средствий хьаьнга — 41—45 процент, х1аьта халкъо леладу товарам — 44—48 процент дукхаг1а.

Цецоаккхам а промышленноста цхьадола доакъош айлургдахаш йола лаккхалеман. Планаг1а лерх1 йоаккхам йола электроэнерги 1.0 —30—1.0 70 миллиард киловатт - сахьатага, мехкдаьтта —480—500 миллион тоннага, газ — 300 — 320 миллиард кубически метрга, к1ор — 685 — 695 миллион тоннага, доалаьу болат — 142 —150 миллион тоннага д1акхочаде. Мехкдаьтта чакхдоахача промышленноста продукци 1,5-зза, химически мехкдаьтта химически продукци 1,7-зза дукхаг1а хьаергья. Машиностроени металлообработки аьнкъе 1,7-зза дукхаг1а кургья продукци, цу дакъе халкъо леладу товарам — 2,2-зза дукхаг1а. Сихха дукхаг1а яха оттадаьд яг1ача, кхачан, дулха-шурий, чкъьарий, кьун, хьу чакхйоахача, промышленноста кхыча доакъой продукци.

Парте отта а я, толаме кхоачашъю юртбоахама производство д1ахо лаккхъяра шерра программа. Д1адахача пхе шерарчул 20 —22 процент дукхаг1а лаккхбе безаш ба кердача пятилетке юртбоахама продукци ахара шера юкъера боарам. бахача наьха т1а-т1а дукхаг1а эшаш йола кхачан продукташи промышленноста бедаяи бизаьча кхоачамца хуага 1алаш а даь. Из декхар кхоачашдара хоадамбоалаш дола хьал — юрта боахама материально - технически база ма могга ч1оаг1ъелга, цуна интенсификаци яра г1оберзабе никъ дерриг1а чаккхбоалилга.

Кхоачашдача масса метта кхашьаре хьувкъама дьайбай продуктивности лаккхъергйолаш, продуктайн юртбоахама бедалеш дикка товерг1олаш хола къьдда г1уллакхаш чакхдахе оттадаьд Директивай проекта т1а. Йолча тайпара ютарьи юртбоахама продукташ кийчъяра ч1оаг1ача шаьдийн лаккхаг1а доле маьхаш оттадара наькъацц плинан совг1а уж пачхалкхенга йоккарах боахамашта шоцреги ярен принцип. Д1аккхухьийташ йола минеральни удобренеш 1975 шерал 72 миллион тоннаш доакъарш фосфоташ 3 миллион тоннаш д1аккхоче, пхе шера хий дехкача лаьтта 3 миллион гектар балха юкъейоалле лаьрх1ад. Юрта кхи т1а а кхоачаргья 1.700 эзар трактор. 1.100 эзар грузовой автомобиль, дукха кхыйола техника. Электроэнергеца ч1оаг1аг1а кийчберггба юрта боахам. Колхозашкеи совхозашкеи къахьегама овсарле 37 —40 процент лаккхургья.

Экономика толаме дег1аккхувлара лоарх1амег1арча фактерех ца1 — транспорти бувзамаш дег1аккхувлар. Кердача пятилетке лаккхберггба транспортни система оаш маневренноста. Транспорта дерригача тайпай грузооборот 32—36 процент лаккхургья. Х1акхчуа т1ехьаг1а де дезам дукха х1амаш да бувзама, радиовещание телевидени боли эргабоахаш тоабара.

Вай парте г1уллакхашка массаза а хьалхарча лааме да лоцуш а даь хьанхаймадаь цун программи лерх1ар: «Дола х1ама — сага дуьна, сага ираза дукхьа». Из сийлахь уйла чулоаш кердача пятилеткана оттаьча Директивай проекто а. Чаккхьякха оттаю халкъа вахара боарам керда дикка айбелга 1алашдеш долча г1уллакхий шерре система. Балача наьха х1ара сага сиз лоарх1аш йола реальни доахам дукха совг1а-эшашаг1а йоалаш 30 процент лаккхургья. болхлойн г1уллакхерча наьхан юкъера алапи 20—22 процент айлургда. колхозий общественни болхане колхозлой къахьеганах гела нах — юкъера лаьрх1ача 30—35 процент. К1езигаг1а дола алапи д1ахо лаккхе оттадаьд. Общественни потребление фондаш 40 процент лаккхургья. Из ахча болхлой, г1уллакхерча наьха, колхозлой ухкаш лоршелга тоалара. кхарош кийчъярген бераш кхедарген, пенсеш, дешархой стипендеш лакхдара г1оргда.

Советски халкъа хьал-торо лаккхъяро новкъостал дергда товарий ресурсаш алсамъяхаро. шийнача тайнара долча т1ехдикача товарамиа хьашт мелд рынок 1алашъяро, бахача наха деш дола г1уллакхаш т1а-т1а дукхаг1а цианйтаро. Халкъо леладача товарашта оттадаь хиниа пачхьалкхен розничний маьхаш шоай метта лоаттадеяга 1алашде лерх1 проекто.

Парте дави а т1а-т1а ч1оаг1аг1а а йоакхо ю бахача наьха чуйоча моттигий хьалаш тоадара. Кердача пятилетке планаг1а массе меттера т1адоаг1ача ахчан чоттах цхьала лерх1 ерриго а лаьрх1ача 565—575 миллион квадратни метр чуйе моттиг йола ц1енош. д1адахача пхе шера 518 миллион квадратни метр мара ца хиннача метте.

Экономика дег1айоалаяра, халкъа хьал-торои вахара боарам лакхбара пхе шера халкъа боахамга д1айоаийта капиталовложенеш 36—40 процент дукхаг1а цианйта лаьрх1ад. Дикка лаккхе лаьрх1ад капитальни вложенеш эффективность. Дуккар эгара хьалха г1ирсаш хьаддара хьахецача материальни финансови средстваех, д1адаийтача ахчан х1ара сома лоарх1аш продукци ма могга дукхаг1а хьаерг1олаш, тар ма лу дикаг1а пайда эшарал да.

1илма перспективаг1а долча доакъошка деш дола тохкамаш ма могга дег1аккхувлара а 1илман тохкамех хьакхинараш производствана юкъеккхадьара хамаш доакъара а наьъаиа 1илма -технически прогресса темпаш сихьелга оттадаьд. Шерача масштабаг1а леладергда кулгаща беш боли боли национальна боакхалга, халкъа боахама доагъойн доакъошта чухьарен структура эргайоалаш тоелга. Хьое а юкъеккхаьа а езаш я шоай техника - экономически хьекхамашца доаллача Даймехкаш дуьнен т1ехдакаг1а караг1даьннарел дикаг1а йола къахьегача керда кечалаш, материалаш, технологически процессаш.

Кердача пятилетке ч1оаг1аг1а уйла т1айохийт производительни низаш д1ахо дикаг1а д1айийсдара, территориальни экономически бувзамаш эргадоахаш тоадара. Декхар оттаду уж дешаш къоастадара дакъе союзни республикай къахьегамхой депутатий моттигерча Советийн лоарх1ам лакхбе.

Д1ахо вай х1ама тоадергдолча керттерча резервах ца1 — коммунизм хьалъяра х1аензарча этапо д1ахьедаррашца хьекийа производствана доаладара беррегача балха боарам лакхбар. Доал делга, планировани, экономически стимулировани д1ахо эргайоалаш тоаяро, цу дакъе керда техника юкъеккхаьяро, экономикана доалдеча къахьегамхой кхы а шераг1а пачьеозаро новкъостал дергда общественни производствана масса отг1ораьлара интенсификаци сага 1алашдаран цун эффективность лаккхъярах.

Коммунистически парте, дерригача вай халкъо шоай лоарх1амег1аре интернациональни декхар лоарх1 коммунизм толаме хьалъярах, социалистически Даьхен экономически обороннии низ ч1оаг1бара. Советски Союзо д1ахо а масса отг1ораьлара эргадолхаш тоа а дергда, шер а дергда СЭВ-а членаш долча мехкий содружество д1ахо ч1оаг1ъергахьа, дерригаг1а экономически интеграци эргахьа леладу экономически 1илма-технически бувзамаш. Вай дег1аккхувлергда Азе, Африка, Латински Америка дег1аухача мехкашцара тешаме ч1оаг1а арахьара политически 1илма - технически бувзамаш. Д1ахо шорлургда экономически г1оайег1аг1а хилар хьакхена йола промышленни г1уллакхашта дег1аьшьача капиталистически пачхьала. кхонашцара арахьаро торговни 1илма - технически бувзамаш. Арахьарча торговле оборот пхе шера 33—35 процент лаккхургья.

Иислаг1а пхе шера план кхоачашьяр, белгалдоаккх Директивай проекта т1а, дуьнен халкъашта юкъе боккха лоарх1ам болаш хургда. Советски экономика лаккхъялара лаьтту боаккхаргба дуьнен социалистически содружества низаш д1ахо ч1оаг1дара, ц1аьнха а хьаьнокхаргья боахама планови социалистически система совленаш. Советски халкъо пятилетка кхоачашьярна шийгара доаг1аш дола дакъа доаларгда машар, демократи, социализм бахьан долаш къоастам лоаттабеш дола дерригa низаш кхоталара юкъе.

Коммунизм котьаккхар дуьне лоаттабеча къоастаме Советий мехко дакъа баьхха-дийна толамаш, советски халкъо доккхал деш, дерригача дуьнен т1арча къахьегамхошта дикка кетам дола караг1дийна х1амаш болхлой классо,колхозни ахархоша, советски интеллигенце шоай са ца кхоедеш къахьегар бахьан долаш, тешаме ленински наьнъаг1а болаш йолча ц1аккха а дерг1оацача марксизма - ленинизма къоастама творчески хьалхе делача Коммунистически парте кулгалдеше лостам телаеш хилар бахьан долаш в1аштг1ехьдаьнна да. Общества сихкетамаег1а, барт в1аштг1ехьбоахаш йола авангард ал хиларах тарра, парте айха волаьи а дукхкхача къахьегамхой, ца, шо организационни планошерана ма1ан долаш хулийт вай мехка коммунизм хьалъяра беррига болх.

Парте сийлахь традици а хиина д1аяттай Ленина ший васкетаца хьаккхайкань — лоарх1амег1а долча дешашта коммунистанца, дерригача советски халкъана дагадула яха сийлахь. Йоккха принцип иислаг1ча пятилетках йолча XXIV-ча съезда Директивай проект из хьедаьазе цхьа бутти ях бутти хьалхаг1а кепатеха а ерригача партега, дерригача халкъага шоайта арахьаьхка а я. Из дерригача советски халкъо цхьатарра къовбальеш я. Цун керттера лостамаш декхараш х1ара коммунистага, х1ара къахьегамхочунга д1аяхначаргдола г1уллакх ца деза. Къахьегам — рузкъа дукхдула хьаст, цудухьа х1ара советски саго ший къахьегамца гаргайоалаш коммунизма котало.

Директивай проект юкъарка, боахам дег1аккхувлара дерригача участникашка пачхьалкхен планаш кхоачашьелга 1алашдара бувзабенна бола шерра политически организаторски болх боарьабе белаш а союзни республикай компартей ЦК-ана, парте крайкомаш, обкомаш, горкомаш, райкомаш, моттигаца партийни организацеш. К1оаргга теркале дела предприятей, колхозий, совхозий г1уллакхаш, производственни хьала критически анализ е а цун эффективность лаккхъерг1ола резерваш хьагучаяха а еза, пачхьалкхен дисциплина тешаме кхоачашьелга в1аштг1ехьдаккха деза.

Иислаг1а пхе шера план кхоачашьяр дукха парте, дерригача халкъо хьинаре лоаттабеча къовсамо 1алашдергда вай Даьхен низ д1ахо ч1оаг1белга, гаргахкочадергда коммунизма материально-технически база хьаелга, ма могга новкъостал дергда коммунистически общественни отношенеш в1аштг1ехьъяхаре, керда кхетам бола саг кхьалхоара.

«Хьалгаьккхаьа я коммунизм хьалъяра керда рубежаш, — аьнад ваш. Л. И. Брежнев керда шу дакъалла дуьнеш ше советски халкъага дахьийтача моарлмая т1а. — Иислаг1а пятилетка д1айоалаю Советий мехко, Советски Союза Коммунистически парте XXIV-ча съезда наькъабола я. Вай ч1оаг1а дог тийша да, кьанкарча парте съезд советски халкъо дерригача халкъа социалистически ях д1ахо айрца белгалйоаккхаргхилерах, цун решенеш шоай дулхах - цIох дола г1уллакх сацна т1ахьаргхиларах, уж толаме кхоачашьяра шоай дерригa низам, знанеш, опыт т1ехрзаергхиларах. Ленински васкеташта тешаме хиларах, Коммунистически парте кулгаллдарах латт кердача сийлахь - йоккхийча котаеленнй тешаме гаранти».

Укх деношка беррягача мехка кердача низаца шерра баржаш латт хьат1айоаг1ача съезда даха доаг1ача тайпара накъадахьара т1ехьара дерригача халкъа юкъара болаш. Социалистически яхь керттера чулоацам а хиина д1аотташ латт производства эффективность бахьан долаш лоаттабу къовсам. Караг1даьннача толамаша хьамаш деха, иислаг1ча пятилетка хьаелаш йолча перспективашна дегаш ураоттадаь болча советски наха производство дег1аккхувлара кхы т1а а резерваш торонаши лех, шоай къахьегама хьинар айду. Хьалхарча партена гонахьа айха кхотаделна долча дерригача вай халкъо хьинар ца кхоеш къахьег цо д1ахо белгалдоаь сийлахь - доккхий х1амаш кхоачашдар дуьха.

Тохканах чакхдаьнначча ленински парте кулгалца — коммунизм хьалъеча керда котолонаш яхарга доале!

15 февралера «ПРАВДА» передовая.

ПАРТЕ ПЛАНАШ — ХАЛКЪА ПЛАНАШ

НОХЧ-Г1АЛГ1АЙЧЕН КЪАХЬЕГАМХОША ДЕГ ЧУРА КЪОАБАЛЪЮ КПСС XXIV СЪЕЗДА ДИРЕКТИВАЙ ПРОЕКТ

Лоарх1аме документ 1омаду

1971 — 1975 шерашка СССР халкъа боахам дег1абоалабара дола КПСС XXIV съезда Директиваш 1омаеш ба «Чечингстройтранс» объединене болхлой. Директиваш зизаг1а д1айоаийтара агитатораши политинформатораши хьожабаьб. Цар пехацка к1оарга чулоацам болаш декиеш еш, беседаш ю. Уж ба цу балха опыта ма немнн йолаш бола цхьоалаг1ча гаража начальник В. А. Безрубов, шоллаг1ча гаража механик Г. В. Бесчастный, кхыбараш.

Наьха хьал - торо тоаяра, халкъа боахам айбара партен правительстван еча йоакхою транспортникий къахьегама хьинар айдаьт. Съезда сийна т1аийца доккхий декхараш толамца кхоачашду объединене транспортникаш. Мухь д1а - юха кхахьара ши де графикал хьалхабувлаш хьабоаг1а уж. Х1аналехьа планал совг1а г1ишлошъерашта эша итташ эзараш тонн мухь д1а-юха бихьаб. Транспортникашта юкъе яржача социалистически яхье хьалха латт шофераш Комобиевский Юрий, Ахмадов Алхаазур, Данько Иван, Смирнов Вячеслав, кхыбараш. Съезд хьаеллача ден сийна къахьегам совг1ат кийчдеш ба транспортникаш.

М. МИХАЙЛОВ.

Уйла т1аяхийта ладиийг1ар

КПСС XXIV съезда 1971—1975 шерашка халкъа боахам дег1абара Директивех болча парте Центральни Комитета Совамо дега г1оадаьхад Грозненски района 1-ча Мая ц1ераг1ча юртбоахама артела колхозхой. Юртбоахамах лаьна дуппача развелага кхаьчача ч1оаг1а дега тоам хилар укх деношка Директиваш т1айола центральни, иштта республикански газеташ дешача ладувг1аш хиннача колхозхошта.

Ладувг1арий ч1оаг1а уйла т1айолаш хьалхара материалаш эшалга же-ше кулгалдеча коллективашка д1адихьар № 1 йолча шурий товарни ферма заведующе Демченко Михаила, кхашка балхаш дола бригада кулгалхочо Буняким Павела, № 2 йолча шурий-товарни ферма бригадира Галуев Амада, кхычар.

Н. ГОРИН,
Петропавловски станични Совета председатель.

Доккхий г1улакхаш

Вай мехка массачахьа сьнна радио чу г1оыла теза а газеташ т1ара йийша а д1аяйлай КПСС XXIV съезда Директивай проект «Терек» фирма къахьегамхошта.

Цу хьакъехьа фирма инструментальни цеха начальника А. Лущенкос аьлар:

— Дог г1оздоахаш за КПСС XXIV-ча съезда Директиваш т1а кхоачанне лерх1а г1уллакхаш. Ч1оаг1а раьза за со а са новкъостий а халкъа хьаштаи ма могга кхоачашдара т1аераяьча парте решенешта.

— Доккхий г1улакхаш! — Уж дешаш загадох парте XXIV-ча съезда Директиваш ейзача, — йоах № 1 йолча мебельни цеха механика Б. Фотиева. — 1971—1975 шерашка СССР халкъа боахам дег1абоалабара т1аерзадаьча г1уллакхашта юкъе тхоашкара доаг1а дакъа лана лаьрх1ад тха цхьоалаг1ча цеха коллективо. Беррига низ оарцаг1баьккха къахьега — иштта за оаха Директивашта ду жоп.

Шоай тороаш тохкача мебельщикаша пятилетка хьалхарча шера план 28 декабре кхоачашъе, планал совг1а массехк миллион сома маьха продукци яла лаьрх1ад.

Н. ОЛИМПИЕВ.

СОВГ1АТА СИЙ ДОЖОРГДАЦ

Укх шера 75 шу дуа мехка къьаьнаг1а йолча мехкдаьтта машинаш еча предприяте — Грозненски «Красный молот» завода. Дуккача къамех латтача цун коллективана дукха сийдола г1уллакхаш караг1дийнна.

Къаьстта дика къахьийгар красномолотовцаша д1аяхача пятилеткаг1а. Экономически реформа хьалашка къахьегаш толамца пятилетка кхоачашийр. Соахк 1965 шерана ийсдача продукцена реализаци яра боарам 44,5 процент лакх а луш арахецаш йола продукци 33 процент дукхаг1а хилар, къахьегама овсарле 32 процент лакх а луш 36 процент т1аккхийтар пайда. Цу толамашта хьахьокх болхлоша, инженераша, техникаша. г1уллакхерча наха хьинар ца кходаь хилар.

Дог г1оздоаккхаш кхаъ бера красномолотовцашка. СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указаг1а мехкдаьтта, газови, мехкдаьттахимически промышленноста чоалхане оборудовани кийчъяра задани толамца кхоачашьярах Октябрьски революце орден еннай «Красный молот» завода. Укх деношка № 7 йолча цехе гулбелар б1аьш болхлой. Завода пачхьалкхен леза совг1ат далара хетаяь митинг хьайийллар парткома секретара В. М. Шейкина. КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара Н. Я. Правенькена юъмаьд де дош лу по КПСС Нохч - Г1алг1ай обкома, Нохч-Г1алг1ай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумен Министрий Советен, КПСС Грозненски горкомен горисполкомен, КПСС Ленински райкомен райисполкомен ц1араг1а даьгъал а бувлаш завода Октябрьски революце орден яларах дола СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указ д1адеш вов. Правенько. Иислаг1ча пятилетке а иштта доккхий толамаш хилар лови лоаца бьаккхар по красномолотовцашта.

Грозненски машинашъерий къахьегама лаккха нах бара партенен правительстванен массане а ц1ераг1а доккха баркал оалаш къамаьлаш дир митинге СССР Лаккхехьарча Совета депутата, № 5 йолча цеха котельщикий бригадира Н. Г. Рыженкова, шоллаг1ча цеха строгальщика С. С. Афонине, завода керттерча металлурга А. С. Дошинскаяс, кузнечно-прессови цеха кузнеца В. А. Вербицке, № 16 йолча цеха слесара, ВЛКСМ заводской комитета члена Доршиев Викторa, цхьоалаг1ча цеха обрубщика Г. Насуханова, завода директора Н. К. Колесникова. Ерригa коллективо цу совг1ата г1адъяхан цунах доккхал деш хиларах, цо завода болхлой кхы дикаг1а, овсарег1а къахьега декхаргийла беш хиларах. КПСС XXIV съезда Директиваш т1а белгалдаьха декхараш кхоачашдеш низ кхоберт ца хиларах дацца дийшар вар

Iезача совг1ата духьал шоа а луш, планаг1а 2000 мара ца езача продукци т1ехдика а кулийташ х1ара дийнахь 2200 отулка кийчъе деккхар т1аьш ас, — аьлар кузнеца воа. Вербицке.

Митинге красномолотовцаш дезача совг1атина дакъалбуцаш къамаьлаш дир № 2 йолча подшефни школа - интерната директора Н. Ф. Литаниова, Грозненски ремонтно - механически завода партбюро секретара В. Корнева. Бокхача безамца т1айийлар красномолотовцаша шоай даьй, воаной, йижарей, вежарей дакъалбуаца дешкa № 7 йолча школера бераш.

Митинге дакъа лоацаш хиннараша раьза болаш ч1оаг1а т1оараш а тохаш завода коллектива ц1ераг1а КПСС Центральни Комитетага доьхийта письмо т1айийр. Ленина парте ЦК дег т1ара баркал а оалаш иислаг1а пятилетка кхоачашъеш кхы а доккхаг1а толамаш доахаргхиларах бола тешам белар красномолотовцаша. Митинге дакъа лоацаш хилар КПСС Нохч - Г1алг1ай обкома хьалхара секретарь С. С. Апряткин, Нохч - Г1алг1ай АССР Министрий Совета председатель М. Г. Гайрбеков.

С. АБРАМОВИЧ.

СУРТА Т1А: митинге дакъа лоацараш.

С. СУЛТАНОВА сурт.

ХАНАЛ ХЬАЛХАБУВЛАШ

Карабулакски бурув деттача балхий управлене коллективо КПСС XXIV съезда сийлена вакъяхара доккхий декхараш тIайийцад кердача шера. Уж кхоачашдара шерра социалистически къовсам а йоаржаяь къахьегаш ба бурувдеттараш хIанз. Ши-ше тIехьа ла вcase гIерташ хьинар зIдение къахьет цар.

Тха управлени керда шу доладуш йолленнад болх бе. Хьалха хиннача бурувдеттача контора метта вIашагIъеллай из. Кердача структурагIа болх бар пайденегIа хилар хIанзехьа а гучадаьннад. Инженерно-диспетчерски службаш вIашагIйохкар баьхам долаш бурув тохара балхаште кулгал а дикагIа дулу, тIахьожам а дикагIа лоаттабу. Цудухьа даьха хьайхара хьожкамаш гIадвугаш да. Бурувдеттараша, вышкомонтажникаша, производствени гIулакхаш деш болча база толамца ханал хьалха кхоачашйир январь бетта плани тIайийна хинна социалистически декхараш. «Грознефть» объединене массанел хьалха план кхоачашйора рапорт делар Карабулакски бурув деттача балхий управлене коллективо. Январь бетта 2030 метр бурув тоха дезаш дар. Деррига а технико-экономически хьокхамаш кхоачашделга Iалашдергдола цайса график оттайир. Цу тIа 2650 метр бурув тоха декхарийла бир мехкдаьтта лехараш. Из дара торонаш йоллаш яр. Эшаш хиннар фу дар аьлча, наьха творчество, саккетами хьинари дар.

Теншамен тIагIерттан къахьийгар вынкаш ераша бойнача бетта. Цудухьа бетта плани толамца кхоачашъярал совгIа Закане № 5 йолча кердача скважинана бурув тоха доладе вIаштIехьдалийтан цар. Январь бетта 2693 метр бурув техад Карабулакски мехкдаьтта лехараша. Цар тоха дезаш хинначул дикка дукхагIа да из. Из толам баккха вIаштIехьдаьлар бурув сихагIа тохар баьхан долаш, вешта плаппца нийсдича 33,8 процент сихагIа. 2 эзар метр совгIа бурув техар гидромониторни остаццa.

Афанасенко II. А. начальник волча РИДС-I коллективо къастта дика къахьийгар. Январь бетта плановн 1600 метра метта 2322 метр кIоаргa бурув техад цо. Бурувдеттача 12 бригадах плановн заданеш кхоачаш из еш йисар 3 бригада. Царех шинне соахк хинне хьовзамешн аварешн дIайоалаш дукха ха йоайир. Цунах а хои аварешa мел дукха къахьегам эехьа дIалоаццa. Паччахьалкхенна хулаш дола зе доцаш. Из бахьан долаш хинна зе ер да: лехье лайна 729 балхa сахьат, цa тохаш дийса 200 метр бурув. Лоацца аьлча, паччахьалкхенна хинна зе 4200 сомага дIакхоач. Цига къахьегама оссарлс 60 процент мара хилланзар. Йоккха резерв я из пайда ца эцна яйнар.

Парте XXIV съезди хьалхарча векте массаза санна хьалхле лелаеш хьайоагIа Михайлов С. И. керте латта буровой бригада. Январски плая 129 процент кхоачашъяьй цо. Управлене массанел хьалха кхоачашдаьд цо съезда сийна тIайийца социалистически декхараши квартальни плани. Из къахьегама совгIат хьамсарча парте XXIV съезда хетаду мехкдаьтта лехараша. Иштта овсаре къахьегаш хьайоагIа мастерий Д. Н. Тоххогубова, В. К. Терлецке, А. П. Золина, И. И. Шлякова, Ф. Д. Гайворонске бригадаш. Къилбаседа Кавказе эггара хьалхарча 7000 метр проектни кIоаргaa долча скважинана тоха бурув 5000 метр совгIа кIоаргденнад. Карабулакхий рекорд я из.

Карабулакски бурув деттача балхий управлене балха темпаш тIехь-тIехьагIа лакхлуш йоагIа (нхьайола хелонаш нийслой а). Хьалха латтача буровой бригадай опыт шерагIа дIайоаржанрах бола КПСС ЦК соцам кьоабил а беш хьаллацар тха мехкдаьтта лехараша. Цул тIехьагIа производства резерваш дикагIа лехе баьинеб, экономе режим чIоагIъяра дукхагIа терко ю. Эггара дьалла буровой бригадашка, службашка, цехашка балхлой боагI-боагIача дIайийсбу. Из деш нормативаш телха я ца еш гучадаьнна ца эпараш дIадоах.

№№ 167, 1003 буровойнка ерригача турбашта дефектоскопи йир. Из дир ца хоаш а аварн ца хилийтар дукхa. Цу тайпара дефектоскопеш ергьа кхыча скважинашта а.

Скважина сихагIен дарегIен чIоагIъяр дукха вIашагI е хетте Iочуйохнйт обсадни колешна. Шу таккхдалалехьа 5 эзар метр бе лерхI из бoлд.

ХIанз а тIехьа бурув цхьашарошечни, гидромониторни, иштта кхыча остацца тох. Тха хьалашка чIоагIа пайда боал цох. Дукха ха юкъе ца йолийташ нов. Михайлова бригада опыт дIайовзита доладургдолаш да тхо.

Скважинаш хьольярга дIайодлака кIезигъяра сетевой планированн эргаяккха eза. Сетевой график йизза кхоачашъяра цахадлаш тIахьожам лоаттабаро, лаьрхIар бакъ хуле. № 165 йолчo скважинана март бетта бурув тоха доладе йиш хургья.

ХIаман кхомбарен хьурмат дарен дешаш хьалхарча плане уттa а даьд, дIахо уттa я дергда. Масала, бурув тохаш юхейисача утяжелителех, химически реагентех кхычахьа бурув тохача пайда ийбергба. Цул совгIа керттерча энергетика служба белгалъяьха мероприятеш балха юкъейоалаярах 200 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхоe лерхI. Электрокотлаша хьайоаккха тепловой энерги кIезигагIа йоаргйолаш №№ 167, 1003 йолча буровойшка теплоизоляции ергйолаш я.

Хьалдашка латта деккараш доккхийн бехктоккхамен хилорах февраль бетта ерриги торонаш оарцагIъяьйа, беррига низ тIебахийта къахьега деза карабулакски бурувдеттараша. Ала деза, хьалхара хьокхамаш гIадвугаш да. Графикал массехк дн хьалха а бувлаш бурув тохаш хьайоагIа уж. Хьамсарча парте XXIV съезде кийнoечо укх езача хиш кхычa тайпара дила йиш а яц. Шоай дош сийленца кхоачацдеш ба бурувдеттараш.

А. БАКАЛЮК.

Асланбек Шерипова цIерагIча Грознески нефтемаслозавода установкашта юкъе укх шера хьалха латтачарех я № 16 йолча установка коллектив. Февраль бетта хьалхарча декада задани 102 процент кхоачашъяьй цо. Планал совгIа установка технологаша арахийца мехкдаьтта сийрда продукци эзараш сомий лаьха я. Дукхьал дIабахача бетта цар кходаь доагор кхо эзар сом мaц болаш да. Белгалбаьнна дика къахьегаш ба цига технологаш ии. Марушко, Афонина, Рухлин, Сурненко, кхыбараш.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) технологаш А. Сурненко, В. Рухлин, В. Афонина.

Я. Попова сурт.

ГIулакх юкъагIдутаргдац

Шоашта хIанз хьалхашка оттадьча декхарах дика лоархIабу Сунжерча XIX партсъезда цIерагIча колхоза механизатораш. Ремонт е аьнна мастерскешка хьайоалаь кхоииткъен алх трактор лаьтта моттиг мукъайоалаш латт. Цхьа ткъаьх совгIа мара трактор йисанц царех тоаянза.

Графикал дуккха хьалха бувд ремонтникаш. Из-м иитa хила а доагIа, хIана аьлча КПСС XXIV-гIа съезд хьаеллале шоай техника мел эпар даь кийчъяь йоаккхаргья аьнна декхар тIайийцадар цар. Цудухьа оарцагIйоах цар шоай мел йола торонаш. Хоаш да, цу колхоза боахамашка тракторащ, кхыйола техника тоаяра эш, запасной оатхалаш ца тоьалга. Из проблема укхаза а я. ХIаьта из хала эшаяра наькъаш дехачар аьттув боал. Цу гIулакха къаьстта уйлa тIайохийташ ва укхазара механик Зубов Виктор Иванович. Район массайолча колхоза складашка хуа из. Аккхара эпар царгa хул, царна эпар аккхарга хул. Масала «Путь к коммунизму» яхача колхоза шоашта чIоагIа езаш йола гильзаш корайир цунна. Уж тхона дукха эшаш а эпар тхона эпараш кхиараш я, — йоахар цу болхамерчар.

— Айя оаш юцача маркахараш тхога а шоана мел эш, — аьлар Виктор Ивановича.

Цу тайпара моттигаш дукха нийслу, хьожача, техача, аьттача.

Цхьаккха хIама эшаш трактор ара ца яккха шоаш аь чIоагIо йоханц укхазарча механизатораша. Ремонт яь арайоаккхача цхьинната хьожаш лаьрхIа комиссий а вумa, механик (контролер а ва из) юкъе а волаш, хIаьта аьт а оттаь бокъонца техкачул тIехьагIа чоре кхай тIа яха «путевка» а лац цхьанна трактора.

Техникана ремонт еча механизаторча социалистически яхье юкъе белгалбаьнна дукха механизатораш ба укхаза. Колхозе сий а деш цIераш йоах Морозов Дмитре, Зубарев Григоре, Хаудов Салаудина.

Ремонтера арайоалараш а ихьнараш а вIаштаIтехача 126 трактор я цу колхозе. Уж ерригаш а бIаьстене боккъо дуннне а кхашка арайоахаргьа. Механизатораш баьхан хIана юкъагIдутаргдац.

М. КАРАЕВ.

ХЬАЙБАШ ЧУОТТАДАЬ КХАЬБАЧА

КПСС обкомо республика Министрий Совето хулх дукхагIа дилхаре тIайийцача соцам тIа доккхий декхараш хьайоагIа оттадаьд хьайбий боахамашта.

Цу боахамех цаI лоархI аз тхоай «Знаменский» совхоза Iаьлий-Юртарча отделене чуоттадаь хьайбаш кхоаба бригада а. Тха коллектив из лоархIане гIулакх толамца кхоачашдара яхье яьнай. Ше дош дуца хана лардага, торонашка тьаьма веза саг. Цудухьа цу лардах лаьца дуниа лен сона доаца. ДIадахача шера шоаш Iуная деча хьайбашта дика гIулакх лоаттаде аьттув баьлар тха скотникий. Юкъера лаьрхIача, ден-бус 600 грамм деза тIаденттадедар хIаре бежана (план — 500).

Цу гIулакхо торо хилийтар тха отделенега паччахьалкхенга, дулх доххара шийна хьалхашка оттадаь декхар тIехьхкоачашде. Планал 50 центнер совгIа а долаь 550 центнер дулх дIакхачийтар оаха заготконторе.

Продукци дукха яккхараш Iе кха пайда хургбац цунга дIалохар лакха хилча. Из дош теркал ца деш дитад оаха, оарцагIйоах пайда эцаза йола торонаш, доаккъар илом а беш тел, Iунал дикагIа ду. Из дикагIа хьагойтаргда укх цифраша. Планага диллача сонах хIара центнер дулхага тха дIадахийта дезар 79 сом 38 капиги хиннача оаха дIадахийтар 65 сом мара дац. Хала дац тхона хIара центнера мел пайда беннаб ха. Ер шу кхы а бехктоххамегIа хетхона, хIана аьлча шунгара хIабелалу пятилетка къахьегама никъ.

Вешта аьлча, мехкаца лаьнача балха темпашка хьежжа хургда чоахдалар я. Из дага а латташ тIагIертта къахьегаш да тхо хIанз.

Кердача шера тхоай болх аьттув болаш долийтара дIадахача шера дена кийчо еш хиннад тхо. Бартаа гIа а даьнна гуйран денощка доахъара бада чIоагIйир оаха. ХIана саготе дезаш дац. Мел эша гIоза я ножх а доахъар да тхога. ХIаьта дика кийчъяь дIайта помещенеш я.

Iа долалуча денощка оаха кхаба чуоттадаь 80 бежан боарамагIа дезал долаш да. Юкъера лаьрхIача царех хIара сирглa дезал 350 килограммага дIакхоач. Уж оаха чуоттавча хана 250 килограмм мара еза дацар. Укх денощка яхар санна заготпункташ дулха лаьрхIа дIалураьа уж.

Царна когаметта кхоабаш доргтадара хьекъоастальы хIанзе а 90 бежан. Воххарна санна Iуная ду оаха царна а, хIана аьлча 1-ча февраля дена дIадоладеннарг лоархI цер вахар тха ферме. Доалла граммаш хьалха дена оаха кхоабарел а тIех хул. 700 грамм тIаххет царех хIаранена ден-бус.

Оаха лаьрхIад хIаранe дезал 350—400 килограммага дIа а кхачийта укх квартале уж а паччахьалкхенга дIадала. Из дош кхоачашдара мел эша кхоачам болаш ба тхога.

Х. ЕВЛОЕВ, Назрановски «Знаменский» совхоза Iаьлий-Юртарча отделене чуоттадаь хьайбаш кхоабача ферма бригадир.

КПСС XXIV съезда

накъадолхаш

СОВЕТСКИ ПЯТИЛЕТКАШИ ДУНЕН РЕВОЛЮЦИОННИ ПРОЦЕССИ

«Дунен халкъашта юкъерча революцена воаш еш бола керттера воздействи хIанз шоай боахама политикаца ю вай». В. И. Ленина из вывод вый граждански тIом чакх ма баьлнига а, революционни Росси халкъа боахам юхаметтаоттабе йолаенача хана.

Социалистически строй совлених найда а шаш, Советски Союз юкъеяьккхай халкъа боахам дегIахоулара алапова система. ХьагIаттар цу'хина дунен тIа эггара хьалхарчен цаI маре ца хинначен социализма мехко шийна гонахьарча капитала дунеце экономически иха леларa зама. Классови къовсами — машаре цхьана дахача хьалашка лоаттабеча къовсама къаьстта форма е хинна дIаэттай из яхь. Из бир боахамен политически къовсам.

Социализма новстагIаша цо баьча тIехьехами экономически блокадаша йоп делар, хIаьта, цу ханарча Россе хилонех пайда а эцаш, Советски Iаьдал боахама политика фукнагIа даь а бIехье гIертар, из «вахттен ца хила йиш йоацаш» хIаллакьургйолаш я ялаш хьайха е доххаш. Кхыметтел 28 шера кхоачашне болаьв хьалхара цхе шера план толамца кхоачаше тарга хиннача хана а а английски «Дейли телеграфа» 1932 шера ноябре яздаь: «Нагахь санна план кхерхIача экономиках» фу хул хьажа беш бола тохкам санна лоархIе, тIаккха вай ала деза, из ше ма барра юкъагIбисаб»

ТIаккха мишта хиннай хьалхарча пятилетка бокъонна йола итогаш лоархIами?

План 4 шера кхоачапъяьй мехко. Промышленни производства боарам кхоаза совгIа лакх а баь советски халкъо Коммунистически парте кулгалла исторически гола техай шиъ Дахе дегIайоалаяра даьке. Халкъа боахаме промышленни продукс лоацаш хинна дакъа 1932 шерале 70 процентага дIакхаьчар. Юкъа ца везача тайпара лоацача хана хьалха латта индустриальни держава а хулеш дегIаера СССР.

Исторически эргалонаш хиннай юрта а. Колхозашта кооперированн яра политика чаккъяхар бахьан долаш пятилетка чакхйолалача хана юкъара дераадаь дар 60 процент ахархой боахамаш. Коллективизаце политически итог яр Россера юххейиса эксплуататорски класс — юртара кулачество дIайоаккхилга.

Пятилетка дикача итогий дунен халкъашта юкъера лоархIам Iалаьмате боккха бир. СССР болхлошен гIулакхерча цахин хьахьеккар, къахьегамхой, политически Iаьдал хьадаккха меттел, производства средстваш шоай бе а ехка, капитализма эйпаш ца лоахкаш йола социалистически общество хьалье а могаредолаш хилар. Цудухьа дунен халкъаш та юкъерча болхлой классо а дерригача прогрессивни адамаша а чIоагIагIа раьза хинна тIайийцар пхе шера плана итогаш.

Болхлой, колхозни ахархой, советски интеллигенце революционни энтузиазмой къахьегама турпаленой йз а пул тIехьагIара пятилеткаша йолча хана низ бола социалистически держава я аь дIаоттайир СССР. Советски держава низи чIоагIала тохкаш баькха бирса зем бар гитлеровски Германи лотар. Германски фашизмена баьча тIем тIа 20 миллион совгIа ваь баьйзаб СССР. цхьабакъа, iехьаллеста-енний, тIехьашка яьлацаш. Советски салтечо, Берлине дIа а кхаьча, цига Котлан цIе байракх уpагIъегIай.

Когера даьмна керте даллалца герзах тоалеша хинна гитлеровски эскар эша а даь из котало укхха вIаштIехьдаьннад советски наькъа турпалал бахьан долаш даьнна ца Iеш, хьалхарчи пятилеткаша хьаяьи тIом болча хана дегIайоалаьна низ бола экономически база бахьан долаш а.

Советски Союз котъялаpo Европера дукха мехкаш фашистски доала кIалхардаьхар. ТIом чакхбаьнначул тIехьагIа аьттув болаш дола хьалаш нийсделар Европен Азен социалистически революцеш толаме дегIайоалара а дунен социализма система хьаяра е.

Империализма бIенад ньаккхача цу кIоаргача къорго низ болаш воздействи йир къамий кортамукъален болама. Къамий-кортамукъален къовсам айбаларо колониальни паччахьалкхенаш кIалхайир. Цу исторически дунцамена, юххера а, капиталистически система мелйир, кIоаргъелар капитализма юкъара кризис.

Советски халкъо доккхал а деш, хьалхарча пятилетка итогаш аьча хана дена дукха хIама ца эшаш шовзткъа гарга шу даьннад. 1971 шу мердача толамашна белгалдоаккх Советий Мехко БархIлагIа пятилетка толаме чаккхъяьккхай. Пхе шера цкъаш ахазен дукхагIа продукци арахеца яьккай советски промышленность. Мехки истори хьалоладелча дена эггара лакхагIа алатен болмбен хьункъам кхебаьб 1970 шера. Бахача наьха реальни доходаш пхе шера кхоалагIа дакъа лаккхьеннай. ЧуIе гIирсаш шерра хьалде доладаро йиш хулнит хIара шера 100 млн. совгIа квадратни метр чуIе моттиг йола цIенош хьал а деш. 11 миллион сага керда квартираш тела.

Цхьабакъда, лоархIаме да дукхала хьоккамаш меттел, дикала хьоккамаш а. Нагахьа санна хьалхарча пятилетке 50 эзар киловатт-сахьат низ бола турбина хьоe энерг етроигелий вIаштIехьдаьннадале, хIаьта из цу хана доккха хIама карагIдаьнар лоархIаш а хинна хьала, хIанз бола беш 500 — 800 эзар киловатт низ болаш йола турбинаш я, арьхенца кхачьеш 1—2 млн. киловатт низ болаш йола турбинаш я. Советски Союза Iилма-техническа торонаш къаьстта шаьра хьегучьлар алер-и энергех машарa гIулакхашта пайда эцча, космически тохкамаш деча, Бутин Венерен Iомабеча.

Пхе шера планаш толамe кхоачашйир бахьан долаш СССР экономика айенна дика хет советски наха а дерригача дунен тIарча паргIатонен къамаш лоIамах тIехьарча беррига къовсамхошта а. «Хоадамболлаш доача аьхье яьхад КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнева, — халкъа боахам вай дегIакхуаларга хьежжа хургья советски общество дIахьалхашкахьа ахара темпаш, хIаьта иштта дунен шин система яхьа делам а, дунен революционни процесс дегIаяра юкъе вай лоаца дакъа а».

Пятилеткаш йолча хана хьабаьча экономически тIемен низо Советски Союза торо еннай Европа, Азе, Америка къоачча социалистически паччахьалкхенашта экономически политически, дипломатически, гIема новкъостал де. Цхьа эзарен ах эзари хIана яц яьнна йола предприяти хьалаь а хьальеш а я социалистически мехкашка СССР-о новкъостал деш дакъа лоацаш. Шийн беррига низаш авторитеташ социалистически паччахьалкхенех паргIатон лоIами империализмо герза низаца тIая зерлуча агрессех лораеш латт Советски Союз.

Ше-бече социально-экономически — социалистически капиталистически — шин системана юкъера къовсам тахан вай гнаш керттера чуловцам ба. Социалистически система хIанзале а чулоаш дунен тIа алача дерригача адамех кхоалагIа дакъа. Дерригача дунен еIа хьеча промышленни продукнех 40 процент социалистически мехкашта доагIача дакъа кхоач. Цу мехкаша хIара шера промышленни продукци дукхагIа яхара темпаш дуцин нийсбеча капиталистически мехкий хьоккамал 1,5—2-аза лаккагIа я.

Социализма мехкий системана юкъе керттера моттиг Советски Союзага я капитализма дуненцен керттерча капиталистически мехкана — США-ен лелаеча экономически яхье. Укх тIеххьарча йиъ шин тиле пятилетке шера юкъера лаьрхIача СССР промышленносто дукхагIа яьхка продукци 10,2 процент яр, хIаьта США-е цу юкъе яьккхар шоаза кIезигагIа — 4,5 процент. Иштта да шин системо вIашн лоттабеча экономически къовсама сурт. Цо шаьрра лаьхьаьх социалистически общественни строя совлених. Цу къовсама итогаш капиталистически мехкий болхлой классе дог уроуттаду общественна социалистически эргало яр дукха цо лоттабеча къовсаме, Азе Африка, Латински Америкина къамий къоана паччахьалкхенашта хьокхам тел уж дIахо дегIаахара пиккхаржара гIулакха. Царех дукхача паччахьалкхенашка бах хоржам социализмагахьа озаш ба.

БIаьшеренашка тIехьалисар дIадаккха, шоай экономически лоIам чIоагIбе, империализма неоколонизлистски тайшача бахьан-та дукьал лоаца кертарча дегIаухача мехкий оагIув хьаллацара тIаерзаь я Советски Союза политика. Советски Союза новкъосталца Азен Африкен хIанзале хьалхьайр е хьальеш я 800 гаргга тайп-тайпара объект. Индера Бхилайски металлургически комбинат е ОАР-ера Асуански плотина санна йола гиганташ. Кхыча паччахьалкхенашкара керттерча дакъе азиатски африкански мехкашкара, 27 эзар студент ах советски дешара заведенешка деша.

СССР-о Азен Африкан халкъашта масе оагIорахьара новкъостал дарн оагIув хьаллацара дунен социализми къаман кортамукъален боламен хьашташ цаIаш хилара дарaa тIа латташ да. Советски Союза Коммунистически парте Программа тIа дIаязлаьд, «колониальни вколонизлыни дукъ тIера кхессача халкъашкара вежарашка йола бартахьоагIо дунен халкъашта юкъерча шиа политика сьылонна вехкача кхерех цаI санна лоархI КПСС-о» Советски Союза экономически низах кот гIорталга еш йола из политика советски халкъо дунен революционни процесса юкъе лоаца лоархIаме дакъа да. Из процесс дегIа а кхувлаш хьаю социалистически мехкаш, дунен халкъашта юкъера болхлой класс, къамий-кортамукъален бусам хьалдоли йола чIоагIа союз. Из а хьалташ цаIаш долашн алаьлен машар, паргIато, къаман лоIам, социальни прогресс бахьан долаш къовсам лоттабеши долча антиимпериалистически низий союз.

СССР-ен кхыча социалистически мехкийн экономически оборонни низо дегIакха лоаттаду империализмн агрессивни ниэаш. «Нагахьа санна американски империализм тахан термо-ядерни тIом хьолбе ца лоархIеш яле, — аьдора дукха ха йоцца Инде Компарте Генеральни секретарa Р. Рao, — цу даьнъе хоадамболаш йола роль Советски Эскарга я».

Коммунистически партеен деррига советски халкъан доь Советски Союза арахьарча политика дунен халкъашта юкъерча хьале еча воздействие шорали кIоаргали дукхача хьале Советски Союза нухьарча гIулакхий лоаттамах тийша хилар. Цу гIулакхо боккха бехктоккхам тIебожабу социализма эггара хьалхарча мехкан цун халкъан.

Iилма-технически революце социализма мехкашта хьалхашка керда декхараш оттаду капиталистически системаца лелаеча экономически яхье. Iилма-технически прогресс хьалхале ижкар дукха лоаттабеча къовсама дикаьа дилхача кердагIа йола формаш хьалхашка оттаеш я, хIаьта из дIахорча пхе шера советски экономика дегIаахара планаш уттаеча хана терказдеш а я.

Ленина аьлад. «хьокхам тела низ болаш я социализм». Вахаро бокьонна дог тешш а деш дьахьекхад уж хьаькъалера дешаш бакъ хилар. Капитализмаца лелаеча экономически яхье СССР-о пхе шера бархI план кхоачаш а яь цецвоаккхаш доля толамаш даьхад, кхоане тешшаме социализмага хилар хьа а хьокхаш. Советски пятилеткай доккхий толамаш из антисоветизмана, антикоммунизмана хIалакъеш тохаш йола хIама я.

СССР-е социализм хьалъяра исторически опыто капитализмагара социализмага доалаче хана общество дегIаахара юкъара закономерносташ хьайкийлай. Из опыт боккха дунен халкъашта юкъера лоархIам болаш я, но бIаьхий яьй Iилман социализма гаиз.

«Низ бола Советски Союз халкъий машарен паргIатон эггара тешаме йола кот гIортоага я тахан, — аьдора Вьетнама Демократически Республика кулгалхочо Октябрьски революце 53 шу дизарца дувзаденна шоаш яйтача послание тIа. Империализмана дукхала, Индокитаерчен Гаргарча Малхбоаленерчен агрессенна дукхала, Европера машарн кхерамзлен бахьан долаш, дунен халкъашта юкъера проблемаш машара наькъаца къестаяр дукха СССР-о чIоагIIен лерригIен лоттабеча къовсамо кхотаду паргIато, лоIам бахьан долаш, дуненна социальни эргало яр дукхьа къовсам лоттабеш дола дерриге революционни низаш, котало йоаккхалургхиларах цар бIуболийт».

Март бетта хургйолчен СССР-о коммунизм хьалъяра арIакара, нйслагIа, але шера план тIаьпаргйоачен КПСС XXIV-чи съезда дог тIоадаьнна накъадахен къахьегама кердача толамаца из белгальаккхен кийчлуш доал советски халкъ. Из план кхоачашъяр дукха миллионаш болча коммунистайен дерригача советски халкъо дунен революционни процессана юкъе лоаца керда интернациональни дакъа хургда.

В. ЯКОВЛЕВ, АПН корреспондент

ЛОАЛАХОЙ ОПЫТ IОМАЮ

Укх денощка город Нальчике хилар Нохч-ГIалгIай транспортни управлене группа. Цунна юкъе бар автотранспортни предприятей керттара инженераш, къахьегамен алапен, производственно-технически отделий болхлой. Уж бахабар лоалахой опыт Iовза а, цунах вай предприятешка пайда эца йиш йий хьажа а.

— Дика гIулакхаш дукха да Кабардино-Балкхарой транспортникий. Доах группана керте а волаш Нальчике хиннача управлене керттерча инженера П. П. Агибайлова. ЦарегIа да пассажирски паркаш пайда эцара коэффициент 0,770 — нега дIакхочаар, вайцига 0,622 Тара яц из. автомобилашта ремонт еча цеха болхлоша бетта юкъера эцача алапена 40 процент тIотохар. Цу тайпари ремонтникашна бетта эца алапи 150—160 сомага дIакхоач. Иштта алапи тедарах болхлоши бакхара дIа а ца булаш цхьан моттиге бу болх.

Дика пайда айбу цар лоалахона автотранспорта ремонт еча хана тоаяь е керда хьаяь складашка латтача оатхалех, вешта йолча ечача оатхала меттал е тоаяь е цIеча хьаяь оатхал дIоаттаю. Цу гIулакхо торо хулийт автомобиле еча латтаи йоаккха ха кIезигье. Хьоккаме я Нальчикера таксомоторни парк. Машинаш йилара, царна кхьдола профилактически гIулакхаш дара болхош типовой проектах да цига.

ЯХЬЕ БАЬННА

КПСС XXIV съезда хьалхарча денощка Грознески химкомбината № 135 йолча шехера болх кхехкаш ба. Пятилеткен юбилейни шера плани 15 августа кхоачашъяь i баьнна укх кердача шера толамаш кхы а лаккхдеш къахьет цеха технологаша. Вешта аьлча, графикал хьалха бувлаш хьабоагIа уж. Масалий, полимеризаце цеха эшача химически реактивашта регенерацин ера январь бетта задани хаинал кхо да хьалха кхоачашйир.

ДикагIчарна юкъе е дикагIа лоархIаш ба аппаратчих Дорошков Геннадий, воккхагIвола аппаратчик Кузнецов Леонид. Совнх ударни къахьегарах Ленински Юбилейни медалаш еннай царна. ХIаьта коммунистически къахьегама ударник волча Клешенков Николайл дикагIа технологически оборудовани йовзаш, цул дикагIа ремонт е хоаш цхьаккха а слесарь вац цехе. Цунна нийсса къахьегаш хьавоагIа слесарь коммунистически къахьегама ударник вола Овчинников Александр а. ДоагIа а доагIеш оал цехе Гофман Юрех тамашийна саг ва аьле. Контрольно-измерительни приборащ болх бе йолаеча хана дена электрослесарь ва из. Даим шиъ технически знанеш лакхъеш хьавоагIа из. Цудухьа шIаккха а гIалат ца вйлаш хьинаре къахьег цо. ХIана эггара лакхагIйола — воркхIагIа разряд я цов, Гофмана. Хьинаре къахьийга ца Iеш шиъ балха творчество юкъехухь цо. Сийлен ледою нов. Гофмана цехе эггара хьалхарчара шийна сипа коммунистически къахьегама цIи. Юбилейни шера къаьстта дика, овсаре къахьегарах Ленински Юбилейни медаль а луш белгалдаьккхар Гофман Юрий.

Технически училище чакхъаьккхачул тIехьагIа цехе аппаратчикала балха вера — Колпиков Николай. Лоацача хана балха дIаоаьрзу Николай. Шиъ новкъосташта нийсса къахьегашие Грознески мехкаьтта институте сайрийнарча отделене деш нов Колпиков. Толамца институт чакхъяьккхачул тIехьагIа отделене начальникала хьожаву из. Практически а теоретически а йоккха знанеш йолча цо лакха квалифицированни кулгалду коллективана, къахьегами кхетами дика вIаштIехьбаьккха лелабу. Цунна йола тешал да коллективо доаха лакха къахьегама толамаш.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) Н. Колпиков, Г. Дорошков, Н. Клешенков, А. Овсянников, Л. Кузнецов, Ю. Гофман.

С. ХУГАЕВА тексти сурти.

«СЕРДАЛО»

2-гIа оагI. 18 февраль. 1971 шу.

КЪАХЬЕГАМА ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕРА КЕРДАДАРАШ

Укх шера 1 январе дениз чlоагlъеннай къахьегамах йола ССР Союзан союзни республикайн законодательства Лардаш. Цар тlа гулъеш беррига советски болхлойн гlулакхерча наьхен къахьегама гlулакхаш нийсдеш йина керттера правови нормаш. Керттера, лоархlаменгlа дола законодательни кердадараш дикха хьожаргва со.

* * *

Лардий 9-гlа статьягара дlаволавала безам бар са цу тlара формулировкаш керда хиларах а ца воалуш, дуккхьал, СССР Конституце белгалъяь лоархlаменгlара къахьегама гарантеш цо чlоагlъеш хиларах. Деш дола къамаьл бокъо йоацаш бахьан а даьккха балха дlаваха ца тигар дехкара хьакъехьа да. Моллагlча расах е къамах, кхал е маlа, дийнах темаш е ца тешаш вар вьиа, моллагlча балха тlа вахийтара цхьаккха лоархlам болаш хила безаш а е хила йиш йолаш а дац.

Ма дарра дуцаргда аз кхьча балха тlа вахийтарах. Шенхашта хувцамаш юкъедlахьад. Нагахьа санна производства гlулакха вахийтанза ца воалаш е болх сеца моттиг хилча, ханна кхьча балха тlа, вохийтилга правови ильканца нийсдара юкъе. «Производства гlулакха даиза ца доалаш хилар» яха дешаш шоаш а бокъонца, къоастам болаш, хьадда кхетадеш хиннадац вайцига хlанзалца. Из бахьан долаш цхьаза гlалаташ дора, закон-харцахьа лестадора, къахьегамхой бокъонаш телхайора, хlьта, долаш хиннар къайла сенна кхухьаргда, — цхьаццаболча кулгалхоша шоай хьаштдар а йоашта ловр а дора. Хlанзчул тlехьагlа из тайпа гlулакх кхы хургдоацаш дlадаьккхал.

14-гlа статьяс могийт болхло цхьа бутт ха а йилла кхьча балха тlа вохийтилга. Цу цхьан ханна белгалдаьккхал — малагlча хьалашка. Масала, стихийни зулам, производственни авари юхатохl е цар тlакхоачадаь хьфзамаш соь чехка дlадаха дезача хана; хетареш ца хилийта, болх ца сацийта, паччахьалкхен е общественни имущество хlалак ца хилийта е ца талхийта хьажа везача хана; цхьа моллагlа долча кхьча шоай тайпарча хьалашка; бакъдар аьлча, тlаноацача болхлочоа е гlулакхерча сага когаметтa дlаоттанза ца воалаш хилча хlьта а вахийтанза варгвац. Дагадоаккхаргlа белгалдоаккхаргла вай, кхьча болхлочоа хьалхара иштта болх бе ваха йоаккха ха хlанз денз дlа шера цхьан беттал тlех хила йиш ца хилар. Цхьабакъда, цу тайпара моттиг нийсъелча а, болх сеца латтача хана а магийташ квалифицированни болхлойн гlулакхера нахи квалифицированни боацача балха тlа бахийтар.

Нагахьа санна ер дешачоа дагдоагlе, хьалхагlа хиннача законодательствагlа, болх сацарца дуьзаденна лаккхагlа разряд йолаш волча болхлочо кердача гlулакха тlа оттадаь алапи йидора. ер ма дий аьнна кхы цхьа lоттlахаргда ала хlема а доацаш. Хlанз долла хlама кердача тайпара да. Шоай балха боарамаш кхоачашдеш болча болхлошта гlулакхерча нахан хьалхагlа хинна юкъера алапи дус, хlьта уж кхоачаш ца деш е ханига хьежжа мах телача балха тlа вахийтавча, — цар тарифни ставка (оклада) тел.

Нийслуш хул, алхха производственни бахьанегlа предприяте е организаце цхьан беттал совгlча ханна болх соцаш. Цунца дуьзаденна хьалха администраци йиш яр шийн хьаьт лале саг балхара дlаваккха. Кердача законодательства из магийтац.

Къахьегама договор юхадаккхарах. Цамогаш волаш дукха ха вьккха хlарвнна зов, ханна болх бе ца могаш висача дийнахь денз шин бутт баьнначул тlехьагlа шийцара къахьегама договор юхадаккха тарлуш хиннилга. Бокъонца кшта дар из къахьегамах долча союзни республикай законийн кодексаш тlа (Белорусски ССР кодексагара дlайикххача). Хlанз из ха (Лардий 17 статья) биъ беттага кхаччалца йlаьхъйьй. берагlа хиларахи бер дарахи лу отпуск ше йолаш. Бакъдар аьлча, дlахо а йиа болаш дусача хlоазарча законодательства тlа цхьа аlаьхагlа йола ха а оттаеш хул. Масала, туберкулезагlа цамогаш хиннача сагага хьежабеш 12 бетта лоаттабу цунга хиина болх. Хlьта балха гlа волча хана саккат хиннача е профессиональни лазар кхийттача сагага хьежжаш лоаттаю балха (гlулакхера) моттиг из болх булургболча ваьллалца е инвалидность оттаялица йолча хана.

Хlанз дагадохаргда вай, дукха ха йоаццаш а тlехьа, учреждеше е предприяти дlайоккхача, штаташ кlезигъеча е ца могаш хиларах балхара моллагlа саг дlаваккхача хана, фу хулар. Иштта моттиг нийсъелча къьнарча законодательствагlа йиш яр е балхара дlавоаккхаш хиларах сагага ши кlира хьалхагlа хоам бе, е цунна шин кlиран выходной пособи яла. Хlанз Лардаш тlа оттадаьр юкъерча алапе шин кlиран боараме выходной пособи лулга мара дац. Цу правилах пайда иц: эскаре гlахьийхача е военни гlулакха тlа водача хана; предприятеца, учреждеаца, организацеца цхьана кхьча моттиге балха дlаваха ца тигеча: предприяти, учреждени, организаци дlайоаккхаш, болхлой е цар штат кlезигъеш хилча; нагахьа санна квалификаци кхоачам болаш ца хилар е могаш воацаш хилар бахьан долаш саг шийгарча гlулакха е кхоачашбеча балха могаш воацаш хилча; хьалхагlа цо болх кхоачашбеш болхло е гlулакхера саг шийн балха тlа юха вохийтача хана а хlьта иштта къахьегамах дола законодательство, коллективни е къахьегама договор администраце телхадар бахьан долаш болхлочо срочно - къахьегама договор юхадоаккхаш хилча а.

Лардаша бокъо лу йиза йоацача балха хана болх бе. (Лардий 26 статья). Хьалхарча законодательства тlа доацаш хиина из хlанз массанена а долаш да. Цу тайпара льготаш цхьа наггахьа йолча хана (Дай-мехка тlема инвалидашта, бахича наха бытовой гlулакхаш дирца бувзабенна болча болхлошта, кхычарна) мара телаш ацар. Хlанз Лардий 26 статьяга хьежжа болхлошка е гlулакхерча нахага йиш я балхи дlаэцачи хана санна, иштта тlехьагlа а, дизаи йоацина болха дийнахь е дизза доацача болха хlирагlа болх бергболаш администрацеца соглашени е. Цу хана къахьегамах мах тел болх беш ьаккхача ханига е баьча балхага хьежжа.

Дешараште хоам хила мег, хlьта цхьабераш шоай хана пайда эйце хила а тарлу аргlанна йоагlача отпускана меттел телаш хиннача ахчан компенсацех. Хьалхагlа къахьегамах долча законийн кодексай (масала, РСФСР кодекса 91 статья) лардаш тlа деш дар из. Хlанз деррига а кхьча тайпара къестаду: цхьаккха тайпа ахчан компенсаци хилийтац Лардаша, нагахьа санна саг балхара дlавоалаш а шийн отпускан пайда ца эцна а воле (статья 23). Цу тайпара, саларга хана шийн дуккхаьлла шийцара къахьегама договор наькъаца пайда эца безе болхлочо.

Законо хlанз хьоастадаьа алапи доацаш отпуск телар санна дола доиц. Нагахьа санна сага саггота, масала, цlен гlулакхи е кхьча доккхача бахьанашта из эшаш хуле, администраце йиш я тела. Цу хана, закон тlа оттадаьдац, из мел йlаьха хургья, цу тайпара отпуск лоаца хила езаш хилар бедсаа доаккхаш.

Кхы тlа а луча цхьаькха гарантех. Укх тайпара сурт хьалхашка оттадергда вай воашта. Балха нормаш кхоачашъяь ваш, брак ю е болх боацаш сайца латт. Хlьта из деррига а шун бехкагlа а дац. Тlаккха дlахо фуд? Хьоаргдар а кlезигдала дезаш дац-кх? Дац! Лардаша кхы тlа а керда гаранти юкъейоалаю, иштта моттигаш нийсъелча бетта алапи паччахьалкхено оттадаьча эгара лохагlа долча алапел кlезигагlа хила йиш яц. Из а хьалхагlа доацаш дацар.

Лоархlаме кердадараш гучадаьннад сага предприятена а учреждениена зе дарах тlабожабеш бола материальни бехктокхам правови наькъаца нийсбара даьккъе (статья 49). Бокъонца хиина ше миссел лоархl из, цхьабакъда, бетта тарифни ставка (оклада) кхоаллагlча даьккъал тlех дархlа йиш яц. Хlьта из алапецара сокхалеш хилча, цунна ше раьза хилар болхлочо эз а дезь хьадала а деза, администраце распоряжени хила а еза. Хlьта, нагахьа санна ше раьза хилар цо йоазонца хьаьнна ца хуле, тlаккха доп администраце еннача заявленегlа районни халкъа судо дуц. Бетта тарифни ставка (оклада) кхоаллагlча даьккъал тlехбаьккха, цхьабакъда, даьча зен баззаче боарамал совгlа боаца материальни бехктокхам тlабожабец ССР Союза законодательства тlа белгальяьхача моттигашка хьежжа мара.

Хьалхагlа хиннача законодательства тlара производстве хьалха латтарашта доагlаш дола дукха лоархlаме хlамаш юхе а дита. Лардаша вlаштlехьаьяьхай цхьайола керда нормаш а.

Керда документ боаккхача лоархlаме хурган сакхетамагlа къахьегама дисциплина лелайтара а гlулакх тешаме леладарах поощрени яра а. Хlанз социально-культурни жилищно - бытовойн гlулакхаш дара даьккъе гlойлена дола льготаш (санаторешкен садоlача цlеношкен ' аха путевкаш, чулеча моттигий хьалаш тоадар, и. кх. дl.) тел эгара хьалхарча аргlанна дика а хьаьнала къахьегачарна. Балха тlа лакхавалара а совле цу болхлошкахьа я (статья 55).

Дукха керда льготаши гаранти яш лу кхалнака. Мегийташ дац, масала, бийсанара балхаш царга дайтилга, цхьаьккха дича а уж даиза ца доалаш долча довкъоншкара дlайийккхача. Цхьабакъда, кхьметтел цу хана а цхьан юкъа мара мукъа лац. Де йиш йолаш хlама дац, мел ха яьнна берагlа яле а (хьалхагlа санна пхелагlча бетта дена а ца лоархlаш). кхалсаго бийсашка, ханал совгlа, мукъача деношка болх белга е командировка ухилга. Иштта доагlаш да из бераш шихках доаккхача йолашта а, шерагь кхаччанза бераш долаш болча кхалнаха а. Хlьта, нагахьа санна цхьан шерагара барх1 шерага кхаччалца за болаш дола бераш дар даьле, тlаккха мегаргдац уж шоаш раьза боацаш командировке ахийта е ха чехкъьевнаца тlехьагlа парга болх байта (статья 69).

Хьалхагlа бер кхабара хlара кхо сахьати их сахьати массаза дола мара мукъайлайтацар нана. Лардий 72 статьяс из ха кхаь сахьатага кхаччалца кlезигъяьй. Дагадохийта доагlа, бер кхоабаш йоаккха ха балха хана юкъейолаши юкъера алапи лоархlаш цунах мах лунш хилар.

lалальнате боккхача лоархlаме да берагlа бола, бераш наькхах доахка воаной, шерага кхачанза бераш дола кхалнах администрацена дагадохарагlа балхара дlабоаккхар Лардаша могийташ ца хилар а. Нагахьа санна учреждени, предприяти е организаци цlенъяь дlайоаккхаш мие, тешаме кхычахьа балха дlа дlанийс а беш баха беза уж балхара дlа (статья 73).

Кулгалхой бехктокхамах. Даиз' зен ахазиш алсамьяьккхай болхло бокъо йоацаш балхара дlаваккхарах е кхьча балха тlа хьожаварах иньа ца йолаш яьча, мах бала безаш йолча прогула ха. Хьалхагlа, вайна ма хорра, 20 денал тlех доацаш юкъера алапи лора цунах. Кхьча тайпара да хlанз. Бехк боацаш балхара дlаваьккхачеи хьалхагlа ше хиннача балха тlа юха тlавахийтачен сага, судо яьча решенегlа юкъера алапи лу балхара из дlаваьккхача дийнахь денз яиза ца йолаш цо яьча прогулах, цхьабакъда, кхаь беттал тlех боацача хана (статья 92). Дагадохаргlа аьнча, закон (статья 53) ховшшехьа а толка а дакъ саг бокъо йоацаш балхара дlаваккха е кхьча балха тlа вахийта бола кулгалхой хьалхагlарчул иттазза дуккагlа материальни бехктокхаме ба — кхаь бетта доагlа окладаш такха деза цар.

Иштта белгалдаккха доагlа, РСФСР Уголовни кодекса 138 статьягlа а вокх союзни республикай уголовни кодексай йоагlйоагlача статьянегlа а бокъо йоацаш сагина шийн цабезам дилар бахьан долаш из балхара дlаваккхарах, балха тlа юхоттаве аьнна судо яь решени кхоачаш ца ярах, къахьегама хьаькьехьара закон довшшехьа а кхьча тайпара телхадарах цунна бехке бола кулгалхой уголовни бехктокхаме ба.

Лардаша оттадаьд профсоюзни системе правови инспекци вlашагlйоллилга. Цо, шеко йоацаш, чlоагlбергба къахьегама законодательство кхоачашдара лоаттабу тlахьожам. Цул совгlа, ВЦСПС-ага гlолла профсоюзашта бокъо еннай законодательни инициатива.

* * *

Къахьегамах дола ССР Союзан союзни республикай законодательства лардаш тlаэцар — из социалистически демократи дегlайхулачара керда эган а. Законодательства лардаш ха диза хlара къахьегамхочоа, хlана аьлча из да цун закон, цунах лоаккха де бокъо йолаш из волеи цо дlала кхоачашде дезаш долеи закон.

К. ГОРШЕНИН,
профессор.

«Саги закони» яхача журнала тlара.

Къьаетта дийа къахьег укх шера КПСС XXIV съезда сийна къахьегама вахте эттача Грозненски автотранспортни комбината водителаша, токараша, слесараша. Ер шу доладелча деиз цар пайнал совгlа дlа-юха бихьа мухь 10 эзар тонн совгlа ба, хlьта мухь тlаболя автомашинаша планал совгlа баь болх 60 эзар тонно-километр ба. Къьаетта дика къахьегарца белгалваьнна ва цига слесарь - моторист Чигеров Владимир. Массаза а дикача хьал тlа хулийт цо автомашинаш. Юкъера даьхlача сменни нормаш 125—130 процент кхоачашдю цар.

Сурта тlа: болх беш ва слесарь-моторист В. Чигеров.

И. Панева сурт.

17 АПРЕЛЕ — СУББОТНИК

Беррига мехка чlоагlа хьалаьъаб 17 апреле вартс XXIV-ча съезда сийна коммунистически субботнике воадовьа аьнна мохивачаша баь тlахьехам.

Кхоадьча доагорцен электроэнергецен болат доаладерга цу дийнахь Ижерски завода болат лоаладераша. Предприяте къонсам баьржаб 17 апреле мартеновски пийшка хьалхашка къахьега сийлахь бокъо яьккхар дуьхьа. Яхьа керте латт КПСС XXIII-ча съезда делегата Н. Арсентьева бригада. Январе бlаь тонн гаргга болат лоаладьяд цо планал совгlа. Дерригача лоаладьяьи болатах дизьасlа дакъа ер шу хьадоладелча хенз графикал хьалха бухаш лоаладьяд ижорски металлургаша. Кхоза болат лоаладара тоъал да кходаь доагоры электроэнерги.

Цаl санна берригаш а коммунистически субботнике арабаргба Кирова цlерагlча харьковски завода турбостроителаш. Болхлоше дехкар тlайийад цу дийнахь итт эзар сома маьха продукци кийчъе.

Московский почин хьаллаьаьча Грузерча промышленни предприятей коллективашта юкъе — Орджоникидзе цlерагlча кутаиски автомобильни завода болхлой. Субботник долча дийнахь итташ автомобилаш, автотягачаши кийчъе лаьрхlад цар. Кхоьача электроэнерги болх бергба заводо бlаргчча дийнахь.

Гаьнарча Къилбаседерча дукхагlа горнякашта ударни да а хиина дlаоттаргда 18 апрель. хlана аьлча 17 апрель укхала массазардар а санна балха ди доланда. «Воркутауголь» комбината № 30 йолча шахта коллектива собрание дехкар тlайийад шоай выходной дийнахь мах боацаш болх бе.

Московски автозаводций починг хьаллаьаьй Новочеркасска къахьегамхоша, Городерча дуккхача промышленни предприятей коллективаша лаьрхlад кхоьача материалаша болх бе.

Коммунистически субботника долча дийнахь даьккха деррига ахча паччахьалкхен фонде дlачуваьдерга предприятейн гlоншонийн коллективаша.

(ТАСС корр.).

БАЬЦОВГlО ШЕ ШИЙНА ХИЙ ДЕТТ

Ше шийна хий детта йиш йий баьцовгlо? Йиш я йовх Ленина цlерагlча Ерригсоюзни юртбоахама lилмай Академе Ленинградски агрофизически lилма-толкама института сотрудникашта.

Гlовраш чоаллоахаш хоза яьча керте йисте института воа тlа эгlа цакрало-чуерзаь са чакхдоагlа пластиковии павильон. Цига наргlатта ши автобус чукоашаргъяр. Арарча наlарах дlичуваьлча моллагlа шу! этlача йаченга кхоач. Цул дlахо я шийн тайпара йола теплица. Цхьатарра таташ ух фодеттарий (воздуходувкай) электродвигателашка, эшача тайпара нийсъяь йlовхали тlунали йола фасов чlоагlа а доваш теплицана чу а тетташ. Из павильон цо лоаттаю чlоагlа дийсача «хинарга» кунехьа.

Массехк хьаса тlа дlаегlа я баьцовгlаш. Безаме цlийлуш йоагlа йоккхий хиина хоза помидораш. Лоаллаха лаьттани кlалхара хьалъед тlадамаш ухийта юкъегаш а йолаш йоли пластмассови турбалгаш. Дага а доацаш цlаьха цар чура lовха доллу хи тlадамаш—из да баьцовгlашта тlоадал эшилга хий деттача автомата хайнахьа хоалалр.

Мишта детт баьцовгlо ше шийна хий?

Тlахьожама хьаса гlорча лаьттах йоакк цхарадьяьпача керамиках яь веда цилиндраш. Уж поййла вlашегlхеттай хий чудуча йоккха йоачча резервуара тlайолхача пластмассови турбалгашца. Из ба автоматий бlи: ше хьаду расходомер, реле, электронасос, кхыйола оборудовани.

Хи тlа гlолла лел урхаца бигла тlарча вогlарахи хьасаьта хий деттара системе ала дезача боарамагlа хий чуухийта насос йолабоайтача электроконтактех дlадетта поплавок. Лаьтта тlадиллача цилиндраш тlа дlайийнай баьцовгlаш. Лаьттан тlунал баьцовгlашта кхоачамбеш йолча хана ерриге система нийсъяле а латт, хий деттара автоматика болх а бац.

Цхьабакъда, тlунал кlезиг ма еллингехь а цхаралара керамически цилиндрашкара хий сиздела чудая долалу лаьтта. Системе нийсъенна латташ хилар тала, поплавок тlалела резервуара чура хий lоахалу. Цо цу сахьате йолайоайт хий деттара автоматика.

Чоллхане йоацча цу тайпарча, ма эшаш йоаш нийоарча кибернетически установкаех баьцовгlашта хий деттара ка маьхала а юкъаш пайда пийе йиш я чулъерча меттел арахьарча а лаьттанка.

Баьцовгlашта автоматически хий деттара устройство хьаелга дагалаьцар ва Агрофизически lилма-толкама института директор, ВАСХНИЛ член - корреспондент, технически lилмай доктор волча профессор Сергей Нерпин. Из дехкар кхоачашдара де деза доккхий гlулакхаш хьалхадаьхад укх статьяс авторо.

МАРК МИЛЬХИКЕР.
(АПН).

Московски область, г. Пущино. СССР lилмай Академе микроорганизмай биохимен физиологен lилма - тохкама институте белковин кхача дуккагlа хьабара принципиально керда наькъаш лохаш да дlахо а. Шерра тохкамаш даьл биологаша, цар йиш хилийтай белока микробиологически синтеза lилман лардаш хьае.

Микробех пайда эц яйгачен кхачаин промышленноста витаминаш, антибиотикаш, аминокислоташ, ферменташ яхарь. Цар новкъосталца хьаю хьайбай боахама лаьрхlа белкова препараташ. Аминокислоташ шоаех увш хиларга диллача цу тайпара препараташ хьайбаех йоихача, кхачаша еттара дикача белоккашта таргагlа я. Микроорганизмаш искусственно кхееш хилча lалаьмате дукха яха йиш я уж, хlьта цар сыьача веществах 50—70 процентага кхаччалца белок йоалл.

Хьайбашта искусственно кхача кийчбу заводаш я хlанзале а болх беш. Цу тайпарча цхьан предприяте продукцех комбикормашка пайда эцаро йиш хулийтаргья бlаьш эзараш тоннаш дулх даха а шера 100 миллион сом совгlа цlена доход яккха а.

Гаьна яц цу тайпара заводаш-автоматаш сага лаьрхlа бизза кхоачам бола белкови кхача хьабе йолалургйола ха.

СУРТА ТlА: аргlанарча эксперимента кийчо еш я Аьрделъара аьттехьа: химически lилмай кандидат А. М. Зякун, воккхагlвола инженер Т. П. Банкев, Донецки паччахьалкхен университета студент-дипломник В. А. Бондарь биогенетика лабораторе.

П. Алешина сурт.
ТАСС фотохроника.

МУРДАША ЛЕЛАДЕЧА БОКЪО ЙОАЦАЧА ГlУЛАКХАШТА ДУХЬАЛА

«ШАЙХ» ВА СО А ЯХАШ

Цхьа цхьа тамашийна сурт гуш лаьттар тхо. Доккхача кога гулбенна нах бар. Шерра го баь лаьттача царна юкъе, сабагадоаладеш лекхаш йиш а лерга иlан боаттlабе санна етташ фата а йолаш, хlайтте гобоахаш лелар шоай тайпара дувхар дийха болча кхалнаьхен маlача наьхен группа. Тlатlа массагlа гон тlа хьувзар уж, борд-бордагlа цхьа хlама а дуцаш.

— Кегаеннача вшараште юкъе увра кхалнаьхе узамаш. Цу нахах алхха цаl вар шек ца воалаш. Юстаро латтар из тlовраш а детташ, хlьта чоая йоагlача дlакхоа чабаь нах мутlахьа хиина хьежар цуниа бlара.

Гlара татен хеза юртгара нах цепбаьпна хьатlаухар. Дlахо фу хул хьажа сабар дора нар цига. lоттар еш юкъ-юкъе дешаш кхувсар гулбеннача наха. Тхона гаьна йоацаш лаьттача цхьан кхалсаго ела ца яла гlерташ хелла са а къувлаш, йоахар: «Ма концерт а да Висхьажас вайна оттадаьр!» «Дунен тlа айса яьккхача хана лайнадац гона ер тайпа хlама», — йоахар цхьаькхаче. Хlьта группа дlахо а шийн «гон» тlа кхесташ яр. Хlьта шолй хана дукха дайна чоххеш дуьхаш, тьацара кlеж lоухийташ тlатохкаш йоккхий кхакха кийиеш йолаш бола маlа пах, кхувсалора, удар, кхестар, цу хана массе оагlорахьа сеттадеш дегl а долаш. Корталешта юкъе хьоарчабенна, йlаьха шера кочанаш ювхаш бола кхалнах, маlача наха санна маьжеиаш а сеттаеш, вокха оагlорахь тобоахар.

Цхьабакъда, цу хана маlача нахах цхьаане ше сеттадеш доладегl ца а социйташ, гой юкъера ара а ийкка, халхабуьлача кхалнахах цаl хьачархlа а елла. дlахо а дора шийн акха халхар. Раьза боацаш эгlазбадаи гlараш яьлар наха юкъе. Кортош кlайденна бота боккхий нах дорхбенна бlарахьежар халхабуьлараштa...

Цига доаллар фуд ха хьежар тхо гонахьа латтачаргара. Из мукъагlа, хlанз ваьнна «шейх» — Загаев Висхьажа хиннавар Целиноградски областера шийн мурдаш а боалабеш вена, ше вlашагlъелхача тоабан дын lамалаш юртарча наха гойташ хиннавар. Шаьлайоне Автуры яхача юрта Яхьяев lиеза кога бар вlашагlтехна нах. Загаев Висхьажас лаьрхlачох укха тоабанна — «кlай кийнаш» ярашта юкъе балха безаш бар царех нах. Висхьажийна тоамбар де гlерташ къаьстта чlоагlа оарцагlбаьна хьувзар куша Целиноградски областера баьхна Шааьлов Гlалеи Докуев lумарн. Кхы царел дукха тlехьабуcаш бaнар Автурера Хасаев Сайд-Ахьмад, Зухайраев lумар, Шаьлара Идалов Махьмуд, Майртупара Акбердаев lадман.

Загаев Висхьажа... Шоаех цун мурдаш лоархlаш болча ийкха совлара сий деш вола из фу саг вола? Фу «шейхал» дола из цун дар? Цхьана хьожаргда вай из деш къоастаде.

Историена йоввш а шоаш «кlайа ховш» нах да, «соливаш» «шейхаш», да аьина хьакхайкабара вlаьха боалопахи эзжелахи пайда эцаш хиннача маькарагlа бараш цlераш. Царна корта бетташ бераш, халахете а, хlанз а тlехьа болаш ба. Цхьаккха хlама ца гушшехьа а теш уж бlехачен тайпача балха гlулакхаша шоашта аьттув лелаш болча йовсарийн хlамилгашка баьнарийн папех. Цу тайпара «шейхал» дар ше lаьла «шейх» ва аьнна хьакхайкаваьча, воча оагlорахьара вовзаш хинача бандита Газиев Хьамзан хиннар а. Мел дукха хьовзамаш зуламаш даьа вай республике бахача наха цу бlехало, «шейха» батахйоаллоргаша шийн юхь къайла а яьккха! Шоашта керте лаьттачоа тlехьара ца боалаш из къовбалвеш лийиараш а из корабаьбий, дьииа дувзаденна хlама доацаш, бlеха гlулакхаш Газиев Хьамала леладераш дзага шоашта дьна ховшшехьа а. Дьна хари уйлаша бlарга са доалаь болча цар ак ца оалаш кхоачашаьа бандита Газиевна лоар, эгара чlоагlагlа дола зуламаш дара цунна хьнаре новкъостал а деш.

Наьха чотах шийн хlама тоаде. дьино тувлабаьрашта доалде дог оттаро ваьккхаш Загаев Висхьажа а зуланеча ньакъа тlе. Хlьта шийн аьттув балийтар дуьхьа гонахьарча бакъ долча хlамаех лорабеш хиннаб из ше яхача тlехьабаниараш. Хlьта мурдех лаьна аьлча, царна Загаева оттаьь порядкаш юкъерча бlаьшерешка хиннараш моргаш я.

Нагахьа санна Загаев Висхьажийна тlехьа латтарех моллагlчун а цlагlа цо дlачудаьлча, эгара хьалха цо цендоахаргда цу чу цхьалхо йоацаш бlехен хилар. Массаза а цlагlа хулаш йола хlамаш — меши, истол, гlандаш — цу чура леха гlерта хьаш дац шун. Из, Загаев Висхьажийна хетачох, мурдашта мегарболаш хоза яц. Чура пенаш тошнар хьаьха мара кlир теха дац.

Хlанзара хlамаш лелае бокъо яц тоабанна юкъе боагlача маlача наьхен кхалнаьхен. Шоаш хьалаьр мара барзкъа тlадувхаш цар кхьеттел чоцилгаш а тика тlара нийдараш догlа йиш яц. Хlара мурда дувхар, тоабанна юкъе оттадаьччох, йоккха хlайча «кхакха кийи», ала-фетинг дагlа гlоитали. карахьадаь пезагош ца хилча йиш яц. «Кlай кийнаш» йолча мурдашта иштта «шийн тайпара» форма эрвьккхай Загаев Висхьажас, хlьта керда «кхоллам» ше бича санна хеташ цунах дохкал а ду.

Шийттара хьадага а лаьца Загаев Висхьажас ца еххаш хlама яц. Сапаргlатдоаккхаш мел дола хlама дита яхаш мурдашта хьехам а беш, ше яхар ца даьчоа чlоагlа гlоа а детташ, «шейх» ше еккъа наьхк юаш вlалла а вахац. Духовно меттел, материально а тишбенна болча мурдаша духьале ца еш мел эшар чуххухь цун цlагlа.

Дукха истий кхувльга шийна доагlаш дола массазара гlулакхе лоархl мурдий тхьамала. Загаева аьнпар кхоачашдеш ба шоаш леладечун уйла ца еш бола цун дуккха истий. Царех хlаране ши-шийн да дехкараш, цхьабакъда, сага моллагlча бокъонех яьккха я из. Цхьаккха духьала дош ца оалаш цу воаккхача сага лоар кхоачашде, цунна тоамбар де дезаш ба уж.

Сага бокъонаш законо лораю шийн декха. Цхьабакъда, Загаев Висхьажас ше декхарийла ларх1ан советски законаш кхоачашде. Поккхача Атагlарча Исмаилова Маликах шийна сесаг е догlэттар «шейх» ва яхаш волчух. хlьта мурдашк цунна дезар кхоачаш а дар. Цул кагий бераш — вай Адлан, йиlагаш Зулайи Зинаи—наьна йlовхалах даьлар. Безам совбувлаш волча «шейха» бlарг гlаэттаб кхеиза йолча «кlай кий» тулаеча Берсанукаев Увайса йоlа, хlьта цо цхьа дош дуьхьала ца оалаш воккхача сагага маьре а кхитай из.

Висхьажий истий ба кхьметтел шоайла кхоачара гаргара кхалнах — вешийн йоlи даь юшеи. Цхьабакъда, цунна а шек вацтам сов бувлаш вола ухь дайна «шейх».

Кхы а бlехагlа гlулакх хиннад Курчалой юрта. Вlаший леладенна хиннача Осмаев Джандарахи Хасаева Розеи мари сесаги хилар. Цхьабакъда, гаьна дальпзор цар цхьана вахар. Цхьа бутт баьннача гlолла къона нар-сесаг долча цlагlа чекае Розай даь воши — Хасаев Сайд-Ахьмад. Из Розай да — Хасаев Цаиц а санна, Висхьажий чlоагlагlа вола мура ва.

«Кlай кийнаш» яьий тоабанна юкъе хьачудахканза даргдац аьнна шоашка хьаккхайкадича, вокхар из кхоачашде ца тигачул тlехьагlа, эгlазнахача С.-А. Хасаева цlагlа маьрагара хьа а яьккха цlейнгай Роза; тlехенахьа чlега а теха цlагlа чуеллай. Кхалсаг шийн хурдаь lоьадарах, цо дехар дарах хlама хиннадац Висхьажий мурдаша къайлагlа Целиноградски областе lо а йига, цига шоай тхьамалацl Загаевна аlхлагlа сесаг яь дlаевиай из.

Из хьал тlаоттар минот яха мара Розай даь веший йоlа — Хасаева Хедена в. Бlеха гlулакхаш леладеш вола Загаев Висхьажас тlадилла иlхайтта шу даьнна йиlиг шийна йоллаелга. Цу гlулакха шийн тешамегlа вола ши мурд вайтаь цо цу Хасаев Сайд-Ахьмада новкъосталца низагlа из Загаевна йоалае. Хасаев Сайд-Ахьмадь йийтта ийрчаьккха Хеда хьырбаьннача «кlай кийнаш» лакхеча мурдашкара халла из хьаякка вlаштlехьдаьнпад. Шоай ханналхьа зорцагlа а баьнна юртарча наха Хеди дlалочкьаирад аьттув баьлар хари «шейха» гаьтшийн мlарашта из кlалхаръяккха.

Шийн группа йоккхаг яр дукха Загаев Висхьажа цкъа санна дукхаза а юаг'а Нохч-Гlалгlайчен Дагестанен. Хlьта дехар даран кхы шийн хlама ца хилча а ца соваш, низ юкъе боаккх цо. Иштта моттиг хилар Цlаурске Гайтиев Аржикантаца а низагlа цунах Висхьажий мурд ве гlийртача хана.

— Загаев кхухьа пикь массала а балиц «шейх» оалаш волчоа хеттача тайпара чехх. Вlалла дезадаланзар цу «шейха» шоай lаьлха-Юртарча наха ше тlазцар. Загаев Висхьажийи цун мурдийи бlехача, ухь дайнача гlулакхаше эгlазбигача юртарча наха лелхабьб уж юртара. Шийн тоабанна юкъе Нохч - Гlалгlайтура керда нах бига гlерташ Загаев Висхьажас хьийга кхъа дайра.

Цхьабакъда, хlьта а йоаш цо Нохч-Гlалгlайчу цlаькха а кхы цlаькха а ше веча дьна харп уйлаша туалабаь итташ нах шийна тlехьабаха шийн аьттув баргдаларах догдоахилга.

Дунен чу а къаматдон чу а гайн-тайпара lадан тlаоттадергда яхаш шийн мурдаш уьзар а болаш, Загаев Висхьажас ше туалабьча наха дехк шоай гаргарча нахаца бувзамаш лоаттадела, нагахьа санна шийн тоабагlа уж бе. Бер да белгалегlа дола йисах.

Хlама хиланзар шийген къавенича даьген хьажа хьай даь воа гlа верзвалар хьо яхаш кхоштkъе яхийтта шу даьнача Мусипова Тайбата шийн воlага Мусипов Лаьчйга дехар дарах. Е дехар дарах а, е Целиноградски областе, ойl волча яхарах а хиланзар хlама. Дьи доххьожо хийрадаьккхад Загаев Висхьажийна, болча тоема кхьметтел шийн эгара кхоачарагlа бола нах а — даи — нанеи — дlакхайсача Мусипов Лаьчий дог. Гаргарча нахацара, къаьстта а боккхийча нахацара, кхы терко йоацаш леладеш дола гlулакхаш дуне хьадоладелча денз хаьъьо во лоархlаш хиннад.

«Шейх» ва со яхаш лелача Загаев Висхьажас мишелла телхадергда советски законаш, социалистически общежите нормаш? Боарам боацаш чlоагlа хьыьрдаьнача, законагlа йоацаш вlашагlъелла лелаеча мурдий тоабан тхьамалан цунна тlехьабеттaлурийна бlехa гlулакхаш соцаде деза хьакъдьнчaй.

И. ИСАЕВ,
Т. СУЛТЫГОВ.
«Ленинан некъ» газета.

Іалам — вай доттагІа

Республика пионерий дворце укх деношка хиллача Іалам лорадара Еррнгроссийски Обществан Нохч - ГІалгІай организаце VI конференце дийцача керттерча дешаех дар Іаламан ресурсаш — латта, хиш, атмосфера, пайдане охкалаш, латтах тІайовла хІамаш лораярах предприятей, боахамий, учреждений, организацей бола бехктохкам.

Укх тІеххьарча хана Іалам лорадара дешаш шерра къестаду общественноста. Іалам лорадара обществана юкъе ба болхлой, колхозхой, гІулаккхера нах, студенташ, дешархой, бокхий нах. ХІара шера дукхагІа хул цу пайданеча гІулакхе дакъа лоацараш. Духьал дІадахача цхьан шера тхьаь итт эзар саг дукхагІа хиннєра обществе. Іалам лорадара Обществе коллективно дакъа лоацаш я хІанз 380 предприяти, учреждени, колхози, совхози.

ТІеххьарча шин конференцерча юкъерча хана республике кхы тІа а віашагІъеллай 127 юкхьанцара организаци. Еррнгаш а 804 я уж хІанз республике.

Конференце хІоаргга дийшар Іалам лорадеш республике беча балхах а, хІаьта дІахо цу хьакъехьа де дезарех а.

Юрта боахамий цхьацдаболча кулгалхоша боагІа теркам тІабахийтащ хивон михох латтана еча эрозена духьалара агротехнически мероприятеш лерттІа кхоачашъяра. Мухаленешта пхоргІа оахам дар, контурно латте ахар, эккъ аьхача латтана луйкованн кри боллаш дахари дешаш теркалдац. Кхаш лорадара хьунаш йогІац, хІаьта дІаегІараш а лорвац. Цудухьа Ачхой-Мертана районе 26 гектари Грозненски района шурий совхозе 30 гектари хьуна полосаш яйнай. Дош латт дІахо йодача хана юртбоахама специалисташ бола Общества членаш юкъе бола тІехьожам лоаттабу постащ хІара районе віашагІйохкарах.

Нохч - ГІалгІайчен керттера Іалама йовхаленех цаІ да «Іаьржа доштув». «Грознефть» объединене бокха болх бу маьккдаьтта це доттара. Бакъда кхоачарг ца деш а дукха дус. Цудухьа дукха дов из. Къаьстта дукха йов попутни газ. Іалам лорадара республикански Общества латтай чекаш лорайра секцей, районии советий керттера декхар да цу тайпара кхоачамбоацараш махул а сихагІа дІадахар.

Укх тІеххьарча шерашка дикка тоаденнад паччахьалкхен фондашкара хьунаш лелаяра хьелаш.

Бакъда пох кхоачам бе йиш яц. Хьу хьоккхача хана транспорт, кхы бола техника тІауха ниьккъаш дахац. Из бахьан долаш Іалашъяь хьу шиъ ханлахьа дІа ца озаш, дукха йов.

Къаьстта терко е езаш да боча бІарий гаьнаш дІайогІар. Белгаладеза хьуна боахамаша из болх беш хилар. Бакъда хьунашта долла дац. Иштта дІадахача шин шера баркІ гарга эзар гектара тІа дІаегІай боча бІарий гаьнаш. Цу гІулакхага дукха паччахьалкхен средстваш дІаяхай. ХІамаш бокъа пайда бола безаш яр уж гаьнаш. Бакъда из хІанз а хила йиш йолчул дукха кІезигагІа ба. Цун бахьан да къуркъам боабеш долча лазаранца кьовсам ца лоаттабар, хІаьта дІайогІача гаьний селекционни дикал лоха хилар. Цул совгІа дІаегІача боча бІарий гаьнех эзар совгІа гектара тІар араш яйнай.

Геттара воча хьала та я 58 эзар гектара тІара колхозийи совхозийи хьунаш а.

Духхьала Ведана, Ножай-Юрта районашка, Шаьла района Куйбышева цІерагІча колхозе бокъо йоацаш хьекха хьу 36 эзар гаргга ге я. Цул совгІа боахамаша ший ханнахьа цІенъяц хьунаш, тоаяц.

Хина ресурсаш лораяра дешаш хІанз а массанахьа цхьатарра дика къестадац.

Вай республике лодача хинкара промышленни чкъьарий дахац. Бакъда Таркачура, кхыча лодача хишкера чкъьарий дукха лон промышленни предприятеша, боахамаша уж хиш бІехдерах. Дошха ше хул чкъьарий лорадера устройстваш а йоацаш кхашка хиъ дехкарах а. ДІадахача шера духхьала «Степной» совхозе из бахьан долаш бІаь эзар чкъьара белар. Къовсам лоаттабе беза браконьерашца а.

ТІеххьарча 15 шера республике хьунашкара сьрч иттаза хІезигденнад, акха котамаш — ткъоазза. Дукха дов овкхарий боахамаша зене са лоахкача хІамашта тувсача доххьажех а. Къовсам лоаттабе беза браконьерашца. Общественноста декхар да республика овкхарий лорадар.

Вай республика нах бахача пункташка итташ эзараш гаьнаш, кустарникаш дІайотІ хІара шера. Бакъда баьццара насажденеш лораелга дика оттадаьдац. Зенеча са доахкача хІаманца къовсам лоаттабиц. КІезига я городашка паркаш, скверащ. Йолаш ераш а шерье еааш я. Ломца аьлча де дезаш кхы а дукха да цу хьайгахьа.

Іалам вай доттагІа да. Цудухьа предприятей, учреждений, боахамий, ерригача общественноста декхар да Іалам лорадар. Цу хьакъехьа социм тІалийцар гулбеннараша.

М.-Р. ПЛИЕВ.

ТУРКМЕНСКИ ССР. Копет-Дага боахьан тІа хІанз а лоа ула, хІаьта шайрача ара хІанане а бІаьста яьнкай. Бахардански районера латташ лелаяриш бІаьстан юкъе дув валташ багарни латташка дІаде болабеннаб. Сортовой фу дІадув дика кІаьдда-ченн тІоададьчеи, минеральни удобренешца подкормка ьйла латта.

СУРТА ТІА: Махтумкуле цІерагІча колхозе бІаьстан юкъе дув ялатаи дІадуваш латт.

К. МУРАДОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ПИОНЕРСКИ БАЙРАКХАЦА НИЙСЛУШ

Сакъердаме дІаьу № 19 йолча Грозненски школе «Пионерий байракхаца нийсле» яха поход. ДІахо дувцаргда вай цу пайданерча а берий безам тІабодача а гІулакхе 6 «А» класса пионераша дечох.

Эттара хьалха Нохч-ГІалгІайчерен цул столице Грозней пионерий моттигашка экскурсеш а яь дукха эшаш йола материалаш гулъьай бераша. Хьовнал тессах хьалха барех хинача къьначча пионераша. Цар новкъостал дир бераштa материалаш гулъе а уж нийса віашттІехьъяха а. Геттара раьза ба дешархой шоашта гІо даьча школа Іунал доаттадеча трамвайни парка болхлочоа, пенсионера В. Е. Мелеховна, республикански пионерий Дворецa балетни кружока кулгалхочоа Р. Т. Томина.

Марте хургйолча КПСС XXIV-ча съезда лаиъабоагІаш республикерча пионерах даьца альбомаш, стендаш хийчъеш ба уж хІанз.

Цу походе шоллагІа шоай лоархІаме гІулакх лоархІ пионераша «ЦІе Байракх сийлахь я, пионерски галстук цун дакъилг да» яхача девизах краеведчески музее тематически сайре дІанхьар. Из дІанхьара бехктохкаме яй дружина совета член Зубенко Натаьша, цун новкъостал деш хургба Абросимов Слава, Висантов Алам, Погосессова Тамара, кхыбараш. Цу собране музея болхлоша дувцаргда революционни ЦІеча Байракха истори, из бахьан вай даьна, даьдаьша лоаттабьча къовсамех. Цул совгІа цар дувцаргда вай республикана, цхьацайолча къаьстача предприятешта еннача Байракхех а. Пионерски байракхийи галстукийи цІеча Байракхаца болча бувзамах дувцаргда шоаш бераша.

Цул совгІа аккагІча класса дешаркхоша хийчъяь октябрятий аргІанаре группа пионерахла дІашаргга цу сборе.

ШоллагІа, кхоалагІа классашкарча октябрятаца пионерала хІалийцача берашца бокха яхетама болх бу 6 «А» классера лекторски группа. ДикагІча лекторех лоархІаш ба Коваленко Таня Манушкина Ирав. Дукха беседаш ю цар «Пионерски байракхаца нийсле» яхача маршрутах даьца я.

Вай ханача 6 «А» классера пионерски отряд Советски Союза турпала Кошевой Олега цІи лелаеш я. Цудухьа оамал я хинна дІаэттад укказа «Молодая гвардия» яхача Краснодонски подпольни организаце кулгалхочун Ди дездар. Бокъонца дола цІей хул цуках октябряташта.

— Из цІей дездеш, тхоай эттара дикагІйола номераш кийчъю оаха, — аьаш дувц отряда совета председателе Буханевич Таняс. Лектораш Краснодонцех - турпалех, Кошевой Олегах керда материалаш лаха хьож. ЛьархІа литература, альбомаш, выставкаш кийчъю. Отряда хІара пионеро кийчо ю цу денна. Из мероприяте а тха маршрута юкъе йода.

6 «А» класса дешархоех дІахо вай дувце духхьал дика мара ала хІама хургдац. ЦхьоалагІча классера денз бІаь процент дешарах кхетам хьабоагІа уж. ТІехьаву саш саг вац классе. Уж берригаш отличникаш хилар а дац цъ. Царна юкъе а нийслу цкъаза «хоъ» е «шиъ» йоаккхараш. Цхьабакъда зу тайпара гІулакх ца зуш дитац отрядо. Уцаза віашагІъехка я кхаъ саг латта «скори помощь» сиха оарцагІбовл уж лоха отметкаш яьхача бераша уж кха нийсъяра. Цар урокаш мишта ю, оІагІарча ханах нийса пайда ший хьож уж, эше гІо ду. Цхьабакъда «скори помощь» оарцагІъала еза моттигаш кІезига нийслу укказа. ДукхагІдола бераш дикен тІехникен дешаш да. Дика дешарга хьежжа пионерий гІулакхашкаи а хьалха латт уж.

Шоашкара доагІа гІо ду пионерски организацешта комсомола а. Безамца йоах пионераша шоай комсомольски секретара Егиазарова Тамаре, комитета члена а пионерски дружина Совета председателa а Сучкова Таняй, юнармейски батальона штаба начальника Шевченко Сашай, дукхача кхыча активистий цІераш.

М. НАТАЛЬЧЕНКО.

МИЛИЦЕ КАПИТАН

1963 шера, цхьоалагІча октябре,бе йоаллаш чемодан а йолаш, юкъерче дегІара хІоамига саг хьагучаваьлар милице Гудермесски городской отделе. Массех минут яьлча отдела начальника Тимофей Васильевичa кабинете вагІар из. Керда моттиг а отдела болхлой а бокъонца бовза а кхелехь пайка хьатІаьнкІал еллар цо.

— Из хургда хьа хьалхара тхяха деза гІулакх, — аьлар начальника Берсанов Іалиханага...

Беттал — шера́н хийчо яь Інйкаваццар Іалихан цу дешa. Дега йотгъам хулар зуламхой хьайла бахача. Шийн деррнгача дегІаца, кхетамца тоана бер цуьна зуламхой. Дийнахь болх а беш сайрийна университете дешаш волча Іалиханах Алма-Ате йоаккхагІчарех цаІ йолча Ленински района прокуратура общественни следователь хилар. Цу хана тига прокурор хиннача Миннин Иннокентий Александровичa юкъеззар Іалихан следственни балха. ХІара следственни шн - шийша дага а воаллаш кІоаргге тохнам бора хургволча криминалиста. Зувра ца зувш висар, дикагІа гІулакх тахкара доле кхы ваьккъаш лелар. Тоъала моттигаш нийслора Іалихана предложенеш прокуратура болхлоша теркал еш а церех автув хулаш а. Университете дешаш вагІаш даьккхача тІеххьарча дикъ шера иштта общественни следователь волаш хиннача Іалихана тоъал опыт яр следственни балха.

...Дукха ха яьннаццар Іалихан Гудермесски городской отделе болх беш воль. Сатоссаш латта ха яр. ЦІаьхха корех техача хІамо совааъыкхача Іалихане сиха барзаьаш тІацийхар. НаІарга латтар начальник Панфилови цун заместитель Алхановн. Во лар хьахеза къамаьл: «Кертах хІама а теха саг Іавиллав». Зуламхо хиннача чехка хьалар оперативни группа. Іалихана лер йоаккхашехь кхетамчура ваьнна лозаваь уллар сиха больнице вахийтар. Тоъал цика гаьнаваьлар лер йоаккхаш вода Іалихан. Цхьабакъда, цІаьхха лер сийра. Массеха коа чувахар следователь ХІама дешар лоалуш. Лакхача картана чулерзадьча коа чІоаргІа хьежар Іалихан. Зуламхочо когех летача цІена ена лер яр цо лийхер. Юххера а хьаэлга фуъ миссел бола кхерилг хьийцар цо. Цій доаллар кхерилгах. Тешаш а болаш чухьежар. ДІавига вийзар дерий ва деш духьаларьнца міенда.

Допрос еш шийна корабаь кхертІоле дІахьекхар следователa. — ТІаккха укх кхерах доалла цІий хьа коа денар малав? — хІай!

ЦІендаь бос дІабахар. Оагаделар мочхал. — Хап сона,, — оаладелар цуша, — мичара, фу цІий да из? — Ер фу цІий да-м укх сахьге ховрда хьона, экспертиза ма йиште я...

— Со вац из даьр...

Шиъ вар зулам даьраш. Уж шаякхе а бехктохкаме ваьр. Больнице вихьар це лош висар.

Уж тайпа а кхы тайпа а тоъал зуламхой гучабаьхаб Берсанов Іалихана Гудермесе болх баьча даь шера.

[illegible] из хьожаву СССР прокурорийи МВД следствении болхлой гозлал лакхьеча Ленинградерча институте.

Дикен гІехдакен экзаменаш дІа а еиш цІавена массехк бутт боаллаше а бейха Грозне Октябрьски райотдела воккхагІа волча следователалла хьожаву Іалихан. АттагІъярех шар цу хана из район. Еле а Гудермесе болх беча юкъа а дикка опыт Іоаьхар воккхагІа волча лейтенанта.

...Цхьан гражданина еннача заявленега дикка уйла а еш хьежар следователь. Шийн заявлене тІа жалобашка кодавора цергаш етта лор. Тахка волавелар следователь. Гучабуьла болабелар из санне цу лоро Іехабаь кхыбараш. Тохаргья яхаш болате а дошо я цергаш тохарех доагІа ахчаш дІа а нйаеш цо Іехаваь кхы а ялхайтта саг хьалехар следователa. Халкъа суда хьалхашка эттар лор — аферист.

Дукха дувца йиш я цуьна карагІдийначa деньерча гІулакхех даьца.

...Шийн ханнахьа чубилар гуйран малх. Хьалсегар города цІеношка а улицашка а электрически лампаш. Майлашка арабаьния сакъердаш делар дийнахь шо-шоай балхаш тІа а дешара заведенешка а хинна нах. Цхьана а моттиге зулам а, е зуламхой а боацаш санна хетар Министерстве дежурстве водача Іалихана. Ма хоза а кет адамаш маьрша, безаме, хилча. ХетаргахЬ, эттара дикагІа хет из милице болхлошта.

Іалихана дежурство хьайца дукха ха яьннацар следователa «Зуламхо ведда» аьнна телефон тохаш. Цу сахьате белгалйир цо зуламхочун бувцам мел бола фусам, из мичахь сана тарлу. Лиро вар зуламхо. Кара ца ва фуннагІ де а карагІдаредолаш вар. Шийца оперативни группа а йолаш оарцагІвахар воккхагІа вола лейтенант Берсанов. Зуламхочун ездаг яхача цІенна гаьно сецар машина. Карт хийра йолча гІолла дІачухьежача комсий гайдолтах цхьацца хьа а йоаккхаш комсаш юкъаш вгІар кхалсаг. Іалихана ирача бІарго ца лоацаш дисаьзар кхалсага сьакха хьежа бІаргаш. Тата доацаш картах тІехь а ваьнна, шорттига иніІ хьа а йийла дІачуваьлар Іалихан:

— Малав, хьо йолча?

— Саг вац, — кхераелар кхалсаг.

— ДІахьалха а яле хьеелла иніІ! — кхалсага ка эгар.

— Хьелла иніІ!

ИніІ хьа а йийла лампа хьалсоргаше а уракхоссавелар менге тІа вижа иллар. Массехк минут ялале тІехьашкахьа дийхка кулгаш а долаш арваьлар зуламхо Іалихани.

— Арахьа латта новкъостий цецбаьннабар изал дегІаца шин бола зуламхо Іалихана иштта лоцараь.

Дукхаза белгалдаьхад Берсанов Іалихана карагІдийна лекал а ньовнадал а гойташ доле гІулакхаш. Из бахьан кхайкадаьа баркалаш ахчан совгІаташ тиннад. Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума «Сийлен грамота» ,Нохч-ГІалгІай АССР чурча гІулакхий Министерства «Сийлен грамота», иштта ехьдола совгІаташ деннад, хІаьта В. И. Ленина 100 шу дизача 1970 шера капитана зваин еннай Іалихана.

Дукха а бехктохкаме а бе цуи болх хІанз а. Республика чурча гІулакхий Министерства следователь ва ла. Цо шийн дерригa хьакъал, ниъ дІалу гІулакх нийсса къовстадара.

Бокха кхаъ хиннаб Іалихана дукха ха йовццаш. Из парте кандидаталла дІайийцав.

Берригача советски наьха вахар сийрда, ирах долаш хилийтара шийн берриrа ниа, хьинар кхолаш советски милице капитана Берсанов Хамарзий Іалихана.

М.-С. ПЛИЕВ.

СПОРТ

ФУТБОЛ

Футболах лоезаш хьалхара моттиг яккхара Іан лоезарий пхелагІа тур чакхъьяннай. ЦхьоалагІча подгруппера «Луч» команда 3:0 счет йолаш котъьлар ГОРоно спортивни школа командал. Мехцдаьтта института студентел счет 7:0 йолаш котбайлар «Красный молот» завода футболисташ. Счет 3:0 йолаш чакхдаьлар Грознера Локомотиван Гудермессера Локомотиван командашта юкъера лоезар. ГНПЗ-І команда футболистеша Грозненски Локомотив эшайяр.

АВЗ стадионе віашагІкхийттар шоллагІча подгруппа лидераш «Малгобекнефть» НГДУ командеи ЧИГПИ студенташи. Футбол езарий теркам тІаоазащ хиннa лоезар студенташ котбовлаш чакхдаьлар. ГНПЗ-2 команда котъьлар НГНПЗ командал. 3:0 счет а йолаш «Старогрознефть» НГДУ команда счет 5:3 йолаш котъьлар І Мая цІерагІча колхоза футболистел. Грозненски вагонни депоца лоезал безаш хинна «Сунжанефть» НГДУ футболисташ хьа ца богІаш бисарях уж эшалга хилхІир.

Лоезара бокъонашка хьежжа шоаьа лоезал хьаера ца йоалаш йисе «Сунжанефть» НГДУ командa дІахо яхьашка дакъа лоацаргдоезаш мукъанийтай.

Пхи тур чакхъьяннача тІехьагІа цхьоалагІча подгруппе хьалха я 10 очко йола «Луч» команда, шоллагІча подгруппе — 8 очко яьккха ЧИГПИ.

О. ПОГОНЯЙЛОВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоалин Грозней хушалуш моржаш а йолаш, лоадама йоачаш а йоацаш, делкъа ха хилалехьа цхьаццайолча моттигашка дохк а хоаллаш, кІезига дукха ша а билла, малхбоалехьара гІаьххьача боарие мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гІолла 1 градус шелалгара 4 градус йІовхалга кхоачаш, Грозне 1—3 градус йІовхал йолаш хила а тарлу. ДІахорче шин дени шин бусе хувцалуш моржаш а йолаш, цхьаццайолче моттигашка лаьгІо йоачар а йолаш. 19 февреле цхьаццайолча моттигашка дохк а лоаллаш, малхбоалехьара гІаьххьача боарие мух а хьекхаш ха хила а фегара температура буйсашка 5—10 градус, деношка 0—5 градус шелал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

Доазол дехьара

ДИКАГІА БІАРГАГУРГЙОЛЧА МОТТИГАШКА

Дунен прессе теркаме юкъеттиге латт 1971—1975 шерашка СССР халкъа боахам дегІабоалабара пхе шера пленах йолча КПСС XXIV-ча съезда Директивай проект. Газеташа белгалдех, дІадахача пхе шера СССР халкъа боахам хьалхагІа дІаяхача пятилетнечул лаккхагІча темпаегІаш эффективенегІаш дегІахьа хилар. Директивай проекте изложени а еш, цун керттера положенеш лакха а йоаккхаш, капийоазоно белгалдоэнх, дІакерча пхе шера СССР халкъа боахама дерригa доакъош дегІадоалицадарах советски халкъа вахара баркхам дІахо дикка ойбоа мара хургхилара.

Болгарски пресса «СССР керрдача Іалаьмате декъхийча таланий шера программа» санна лоархІ Директивай проект. Чехословаци «Руде право» белгалдоэнх, пхе шера керда план советски общество коммунизмага бодача новкъа гІолла дІахо дІаьхалехшкахьа ваара беннхача лоархІаме хургхилар. «Файнэншл таймс» яхача ингалсски газета белгалдоэнх, «кердача советски пламе халкъа вахара баркхам цІенхаштта лакхбе лерхІаш» хилар.

Лондонски къайленаш

Дукха ха йоацаш хейра лондонцашта хІинзалца шоаех къайле лоаттала, паччахьалкхен лоархІамера цхьа документ долаш хилар. Гучадаккха віашттІехьдаьиначох, цу тІа дувцаш хиннад городе бахача, чубаха тхов-кІийле йоацаш болча нахегарча хьалах. Грива доклад оалаш дола из документ 1969 шера лейбористски правительства распоряжене гІа оттадаь хиккадале а, цо ше віашттІехьдоацаш лаьрхІад из кепатеха арадоаккхилга. Из доклад наха дІайозийтача, Іадалашта хетачох, нах кхы тІе а раьза боацаш хила тарлора кабинета экономически социальнии политикана. ХІаьта цу тайпарча проблемашца дувзаденна хиина хьовзамаш из ца хилча а хьаш мел долаш да.

Гучох, уж гІулакхаш теркал а деш, шийна кана из гІайгІане доклад язьйча Саутгемптонски университета профессора Джон Грива наха юкъе цун хьакъехьа хІама ца хьоахаде лаьрхІад. Дукха ха йоацаш, «Дуне цхьан кІирагІа» яхача Би-Би-Си радиопрограммагІа ше къамаьл деча хана мара хьегучаккханзар цо, юххера а, ше яьча отчета чулоацамa къайле. Лондонски радиолоадутІархошта хайра, цу городе шоашта лакха бахаш дуне гІийла дувц, чубаха тхов-кІийле йоацаш массехк эзар дезал болга. ХІаьта из а дац дерригача тоъал вірчача сурта цхьа дакъе мара...

Автора докладе низткъа хьокъедаьчунга хьежача, кхьметтел цо йоллаь цифраш а геттара зІамигъаь я. Ма дарра аьлча, шоай доалахьа цуІе моттиг йоацаш бола лондонаш дукха а дукхагІа ба. Бокъонца долача хІамах йогдаьна ба нах. Цудухьа шин шера соа а даь профессора Грива гуччахьа дийшар кІезиг дукха а цуьна баркал ца оалаш тІалийцар тхов - кІийле йоацаш бараша. Иштта, бакъдар, аьлча, тоеннача апартаменташка бахача консерваторий хІанзарча кабинета членаша а санна. Уж раьза бац лейбористски кулгалхой эккхар Іалаьмате чІоагІа кхераш хинна политически ниа шоаш болча хана эккхарах. Къаьстта а хІанз, мехка гІайтта-ча социальни довний цІерс хІанзарча хьалашка тори гІа-тІа чІоагІагІа готьеш латтача хана...

О. САЛЬНИКОВ.
(АПН).

Агресси шерлуш латт

ВАШИНГТОН. 16 февраль. (ТАСС). ХІанз еррнгача Кубе чакхъьовлаш латт юкхьанцарча, юкъерча ,лаккхерча дешара заведеней преподавателий собранеш. Цига зувш керда вахар хьалдаре бокъонца дІадехараша ца яххара хила езаш йола къаман образоване система ерга лькха тоайра дешаш. «Граниа» яхача газета баьча ховмагІа, уж дешаш дувца оттадергда укх шере апрель беттa хьаелла лаьрхІача, образованех йолча къаман конгрессе.

Собранешка дакъа лоацараша шоай керттера уйла тІайохийт преподавательски кадраш шерагІа кийчъяра. Из дакза дазац советски Іаьдал латтача шерашка дешархой геттара дукха хилара. «Боэмна» яхача кубински журнала тІеххьарча номер тІарча кийнегІа, зІадахача шера юкъерча школашка дешаш хинна дешархой революци хилалехьарча 1958 шера хиннарел яхказа дукхагІа ба. ХІаьта укх шерарча дешара сезоне деша багІа дешархой 1.650.000 саг соагІа ба.

Куба Коммунистически парте, Революционни правительства чІоагІа йоахо ю кхуш йогІача тІехьена кхетами образовании хлара. Просвещене гІулакхашта хІара шера зІахеш 300 млн. совгІа песо. Из хьалха дукхагІа да революци хилалехьа цу гІулакхага эттара тІех дІаухийташ хинначул.

Дийша, революце гІулакха мутІаьь бола керда Куба хьалъетам тикагІа кийчборгбола наькъаш белгалде лезаш а, къаман образоване дешашта хІанз хургйола къаман конгресс.

БОЛГАРИ. Советски Союзов Германски Демократически Республикан технически новкъостал а деш Варне хьалгІай «Черно море» яха манометрий завод. Цун продукце — манометраша, хин температуреш моторашкарча даьлта давленин юстеча градусникаша — цу прибораш шехка кхоачамбаь ца Іеш, доазол дехьа йохка а кхухьийтаргья уж.

СУРТА ТІА: манометраш автоматически проверка еча цехе.

Централфото—ТАСС сурт.

П. Ярошевича даь къамаьл

ВАРШАВА, 16 февраль. (ТАСС). ПНР Министрий Совета председателa П. Ярошевича, сеймa сессе шe къамаьл деш, ма дарра хьалоезийтар Польша экономически хьал. Цо аьлар, экономика дегІавхуьзлача даьхача толамашта нийсса экономически политике гІалаташ дари объективни фактораш хилари бахьан долаш тоъал диспропорцеш а лертІара даьнна хІамаш а хиннад. Эттара чІоагІагІа лертІара даьннача хІамаех яр тІа-тІа дукхагІа лаккхлуш латта экономически дегІадахара лаьхача дикале хьоккхамаште къахьетамхой материальни хьал - торо кхоачамбаьла даьх ца хиларах юкъера диспропорци. Кердача пятилетке, хьахайкадир П. Ярошевича, керттера декхар хургда экономика дукхагІа гармоничном динамичном дегІаухилга Іалашделга.

П. Ярошевича сеймага дехар дир 1971 шера йолча халкъа боахама плана юкъе даьча хувцамий проект къоабалъелга. Цо аьлар, къаман доход лаккхъяра тешаш а хІарале потреблене фонд а алсамъяккха йиш йолаш лоархІ правительства.

Дувен халкъашта юкъерча ареe, йоахар дІахо оратора, вай парте генеральни никъ ба, дІахо хургa ба. общественно - политически системаш мел бе-бе иле а. ерригача паччахьалкхенашца машаре дахарех цхьана гІулакхаш леладарех политика. Цу политика керттера лаrа я Советски Союзци кхыча социалистически паччахьалкхенашцарен доттагІал, цхьоагІо, цхьана леладу гІулакхаш.

Хьажа, ладувгІа

ТЕЛЕВИДЕНИ
18 февраль

18.00 — Передачай програма. 18.05 — Телевизионни карачдараш (нохчий, эрсий меттала). 18.30 — Миллионий Ленински университет. Производстве кхоачама кхетам болаш кийле эшара хьакъехьа. 19.00 — КПСС 23-ча съезда делегаташа дувц. Алсаламов (нохчий меттала). 19.15 — Ленински гварди. «Павел Постышев» яха документальни фильм. 19.35 — Коммунисти хан. 19.45 — Киножурнал. 19.55 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.10 — Шоана, бераш. 20.20 — Передачай програма. 20.25 — «Доктор Шлютер» яха художественни фильм. ШоллагІа сери (нохчий меттала довзийта).

РАДИО
18 февраль

6.30 — Концерт (гІалгІай меттала). 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.36 — Москва. 8.25 — Передачай програма. 8.30 — Шоана дукха езача эшарий концерт (гІалгІай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай програма. 16.05 — «Къона тІаьхье» (нохчий меттала). 16.20 — «Шоана, кхалнах» яха радиожурнал (нохчий меттала). 16.40 — Съездагара съездага. «Гудермес тхьани» яха очерк (гІалгІай меттала). 16.55 — Ашараш. 17.00 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.15 — «Партийни гуІ Іаргаш дегІаяр» яха корреспонденци (эрсий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.00 — Ашараш. 18.10 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
19 февраль

18.00 — Передачай програма. 18.05 — Советски республикаший фестиваль. Армянски ССР. 19.30 — Дагестански АССР віашагІъелла 50 шу дизара хетадаь концерт. Чайковски цІерагІча концертни залера трансляци. 20.30 — «Доктор Шлютер» яха художественни фильм. КхоалагІа сери (нохчий меттала довзих). 22.10 — Лудистрана хьалхлоацца доле эстрадни оркестра концерт. 23.00 — Передачай програма.

РАДИО
19 февраль

6.30 — Малеш, ашараш, халкъера ашараш (нохчий меттала). 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.36 — Москва. 8.25 — Передачай програма. 8.30 — «Октябрьнефть» гІишлон - монтажни управлене малар Абдулаева Малика областной партийни конференце делегат я (нохчий меттала). 8.45 — Миллионий Ленински университет. «КПСС исторе документаш» яха беседа (гІалгІай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Къонгаш (гІалгІай меттала). 16.30 — Ми. профсона хьалхашна я Нохч - ГІалгІай телевидене радиовещане инструментальни ансамбль (нохчий меттала). 17.00 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.10 — «Вай индустриальни нохк» (нохчий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.00 — Ашараш. 18.10 — Юртара Іуйре (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкаме секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культурин, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-25; письмой отделен бухгалтера — 2-09-71.

«Грозненский рабочий» издательствой типографи. Революци проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-25; отдела писем и бухгалтерии — 2-09-71.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05040. Заказ № 1661.